

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД
НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ

**ИЗВЈЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ
СТРАТЕГИЈЕ ИНТЕГРИСАНОГ РАЗВОЈА
ЗА 2018.ГОДИНУ**

Предлагач: Начелник општине

Обрађивач: Одсјек за управљање развојем

Нови Град, април 2019.године

САДРЖАЈ:

1. УВОД.....	4
2. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ	5
2.1. Визија	5
2.2. Стратешки циљеви	5
2.3. Секторски циљеви.....	5
2. 4. Кључни планирани приоритети и фокуси за посматрани годишњи период (2017. г.)	6
2.5. Збирни преглед приоритетних пројеката и оквира за њихово финансирање обухваћених Планом имплементације 2017-2019. годину.....	8
3. ПРЕГЛЕД ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ СТРАТЕГИЈЕ ИНТЕГРИСАНОГ РАЗВОЈА.....	9
3.1. Сажет осврт на претходни период имплементације	9
3.2. Преглед имплементације Стратегије у извјештајној 2017. години.....	11
3.3 Кључни резултати и остварени прогрес.....	22
3.4. Вертикална и хоризонтална усклађеност и ниво интегрисаности	32
3.5 Институционални капацитети општинске управе и сарадња са битним актерима	33
4. КЉУЧНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ	34
5. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ	36
6. АНЕКСИ	38

ИЗВРШНИ САЖЕТАК

Извјештај о реализацији Стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град (2017-2026.) има за циљ да покрене све битне актере на размишљање и допринесе бољем доношењу одлука о реализацији стратешких приоритета економског, друштвеног и развоја заштите животне средине, у оквиру 11 дефинисаних секторских циљева.

Стратегијом интегрисаног развоја општине Нови Град у периоду од 2017-2021.г. планирана је реализација 101 пројекта, од чега је до краја 2018.г. потпуно реализовано 17 пројеката (16,83%), 58 пројеката (74,26%) је у фази реализације, реализација 24 пројекта (5,99%) још није започела, а 3 пројекта су отказана (2,92%). У 2018.години је планирана реализација 58 пројеката укупне вриједности 4.403.119,74 КМ, а реализација планираних пројеката је надмашила план за 11,76%, те је реализовано укупно 4.921.131,48 КМ. Укупно 22% од реализованих средстава у 2018. години је реализовано је кроз буџет Општине, а 78% из екстерних извора. Реализација планираних финансијских средстава из буџета је такође надмашила план, и то за 8,80% , док је код екстерних извора финансирања план надмашен за 12,64 %. Од укупно планираних 58 пројеката у 2018.г., 42 пројекта су потпуно или дјелимично реализована (72,41%), док је пролонгирано 10 пројеката (17,24%), а код 6 пројеката су извршене мање корекције (10,34%).

У погледу кључних приоритета и фокуса за претходну 2018. годину, општина је реализовала низ пројеката и мјера који у већем или мањем обиму доприносе остварењу свих стратешких циљева. У оквиру економског развоја фокус је био првенствено на привлачењу инвестиција и новим запошљавањима, те развоју пољопривреде. У оквиру друштвеног развоја фокус је био на унапријеђењу путне и комуналне инфраструктуре, а у оквиру сектора заштите животне средине фокус је био на унапријеђењу енергетске ефикасности на подручју општине и спречавању одлагања нуклеарног отпада на Трговској гори у Републици Хрватској.

Што се тиче секторских циљева, током 2018. године, није остварен нити један секторски циљ у потпуности, с обзиром да је стратегија још увијек у почетној фази имплементације и да се тек стварају услови за остварење значајнијих резултата код остварења секторских циљева до 2021.г. Највидљивији резултати су код СЦ 1.1., СЦ 1.3, СЦ 2.1. и СЦ 3.3. Одређени резултати су постигнути и у оквиру СЦ 1.2. и СЦ 2.2, међутим ти резултати су знатно испод очекиваних. У погледу осталих циљева (СЦ 2.3. ,СЦ 3.1, СЦ 3.2 и СЦ 3.4, СЦ 3.5), резултати су недовољни или су у потпуности изостали.

У погледу утицаја реализације Стратегије на стање макро показатеља у општини, током 2018. године није дошло до значајних промјена у односу на вишегодишњи просјек.

Када је ријеч о закључцима и корективним акцијама у погледу претходне године, највеће тешкоће су се односиле на недостатак механизма праћења одређених индикатора (приходи комерцијалних пољопривредних газдинстава, степен задовољства старијих лица услугама подршке, степен задовољства особа са инвалидитетом инфраструктуром и садржајима, степен задовољства младих садржајима за младе, степен задовољства становништва комуналном и саобраћајном инфраструктуром, степен задовољства родитеља инфраструктуром и услугама за дјецу и младе, вријеме чекања младих на посао, емисија CO₂ (тона /год), садржај фосфата и нитрата у водотоковима, остаци пестицида у пољопривредном земљишту, број нелегално изграђених објеката), те је неопходно успоставити ове механизме у циљу адекватне и свеобухватне анализе постигнутих резултата.

1. УВОД

Стратегију интегрисаног развоја општине Нови Град за период 2017-2026. године, израдио је Општински развојни тим у периоду фебруар – октобар 2016. године у оквиру Пројекта интегрисаног локалног развоја (ЛИР), којег примарно финансира Европска уније (ЕУ), а суфинансира и проводи Развојни програм Уједињених нација у БиХ (УНДП БиХ).

Стратегија развоја општине Нови Град усвојена је на 6. редовној сједници Скупштине општине, одржаној дана 28.03.2017. године (Службени Гласник Општине Нови Град број 4/17). Као оперативни инструмент за реализацију стратегије, општина припрема трогодишњи план имплементације (1+2) сваке године од усвајања стратегије, те је тако припремљен и детаљни план имплементације за период од 2018-2020. године, на основу којег је израђен Извјештај о реализацији стратегије интегрисаног развоја за 2018.годину.

Овај извјештај односи се на имплементацију стратешких, односно секторских, приоритетних пројеката у 2018. години, који се, по МиПРО методологији, планирају уз консултације са свим битним актерима у заједници у свим фазама имплементације стратегије.

Носилац израде трогодишњег Плана имплементације (1+2), као и Извјештаја, је Одсјек за управљање развојем, који у општини Нови Град обавља функцију јединице за управљање развојем. Извјештај је припремљен у сарадњи са свим унутрашњим организационим јединицама општинске управе.

Подаци о имплементацији се континуирано прикупљају током цјелокупног периода који покрива овај Извјештај и то кориштењем алата за праћење имплементације Стратегије и на основу дефинисаних секторских и макроекономских индикатора. Подаци се тимски анализирају, на основу чега се припрема квалитативни осврт на посматрани период имплементације, као и поуке и препоруке за наредни период.

2. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ

2.1. Визија

Визија развоја Новог Града, настала након креативне радионице са Општинским развојним тимом, формулисана је кратко и маркетиншки ефектно, у виду позива потенцијалним инвеститорима, понуде посјетиоцима и туристима (засноване на љетњим доживљајима и јединственом амбијенту) императива да се, по сваку цијену и успркос великим опасностима, очува здрава средина, каква и треба да буде тамо гдје се спајају најљепше ријеке у региону. Стратегијом развоја општине Нови Град за период 2017-2026. године дефинисана је сљедећа визија: „Нови Град до 2026. године: Нова улагања, јединствени доживљаји и здрава средина!“

2.2. Стратешки циљеви

Стратегијом развоја општине Нови Град за период 2017-2026. године, дефинисана су 3 стратешка циља:

- **Стратешки циљ 1:** Повећана запосленост у привреди и пољопривреди, уз истовремено повећање општинских прихода.
- **Стратешки циљ 2:** Побољшан квалитет живота, посебно за младе и старије становништво.
- **Стратешки циљ 3:** Очувана животна средина.

2.3. Секторски циљеви

Стратешки приоритети за развој општине су: економски развој, друштвени развој и заштита животне средине. У оквиру ових сектора, дефинисани су сљедећи циљеви:

Економски развој:

- **Секторски циљ 1.1.:** Побољшати конкурентност малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних до 2021. Године.
- **Секторски циљ 1.2.:** Постати препознатљиво туристичко одредиште, првенствено за ријечни и спортско-рекреативни туризам, до 2021. године.
- **Секторски циљ 1.3.:** Унаприједити комерцијалну производњу и стимулисати предузетништво у пољопривреди до 2021. године.

Друштвени развој:

- **Секторски циљ 2.1.:** Унапређена инфраструктура за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине до краја 2021. године.
- **Секторски циљ 2.2.:** Смањена незапосленост младих кроз повећање запошљивости и унапређење образовних капацитета и обогаћени садржаји за младе до 2021. године.
- **Секторски циљ 2.3.:** Унапређени капацитети за подршку старијем становништву и осјетљивим групама становништва до 2021. године.

Сектор заштите и унапређења заштите животне средине:

- **Секторски циљ 3.1.:** Унапређен систем заштите и спашавања од природних катастрофа и других несрећа до краја 2021. године.
- **Секторски циљ 3.2.:** Побољшано управљање отпадом до краја 2021. године.
- **Секторски циљ 3.3.:** Уведен системски приступ за унапређење енергетске ефикасности у општини до краја 2019. године.
- **Секторски циљ 3.4.:** Заштита водотокова од загађења испустима комуналних отпадних вода до краја 2021. године.
- **Секторски циљ 3.5.:** Заштита земљишта од загађења и нелегалне градње до краја 2021. године.

2. 4. Кључни планирани приоритети и фокуси за посматрани годишњи период (2018.година)

Кључни приоритети економског сектора

У складу са дефинисаним секторским циљевима, кључни приоритети економског сектора за 2018. годину били су **привлачење инвеститора и нова запошљавања**, те програми подршке **развоју туризма и пољопривреде**. С тим у вези, фокусирање на пројекте „Подршка запошљавању и развоју локалних МСП и предузетника“, „Промоција инвестиција у општини Нови Град“ и „Припрема и стицање ВФС сертификата за општину са повољним пословним окружењем“, ће у наредном периоду значајно утицати на унапријеђење привредних активности на подручју општине, те унапријеђење конкурентности општине као инвестиционе дестинације, те доприносе реализацији секторског циља 1.1. „Побољшати конкурентност малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних до 2021. године“.

Фокусирањем на програм подршке пољопривредној производњи, првенствено кроз програме подршке биљној и сточарској производњи, пројекат „Развијање капацитета за производњу традиционалног сира на подручју општине Нови Град“, те кроз разне видове едукације и промоције пољопривредних произвођача, општина Нови Град активно утиче на унапређење пољопривредне производње, што доприноси реализацији секторског циља 1.3. „Унаприједити комерцијалну производњу и стимулисати предузетништво у пољопривреди до 2021. године“.

Развој туризма је такође приоритет развоја општине Нови Град, те се фокусом на промоцију туристичких потенцијала општине у 2018. години, директно утиче на остварење секторског циља 1.2. „Постати препознатљиво туристичко одређиште, првенствено за ријечни и спортско-рекреативни туризам, до 2021. године“.

Кључни приоритети друштвеног сектора

У друштвеном сектору кључни приоритети у 2018. години били су пројекти који су се односили на **изградњу путне и комуналне инфраструктуре**, и то приоритетне путне мреже и саобраћајне инфраструктуре, изградњу приоритетне водоводне мреже, те **модернизацију рада локалне управе**.

Активности на изградњи путне и комуналне инфраструктуре и модернизацији локалне управе директно утичу на остварење секторског циља 2.1. „Унапређена инфраструктура за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине до краја 2021. године“. Поред тога,

фокус друштвеног развоја у 2018. године, је био и на **подршци омладини, дјеци и социјално угроженим категоријама становништва, те унапријеђењу здравствених услуга на подручју општине**, што је утицало на остварење секторских циљева 2.2. „Смањена незапосленост младих кроз повећање запошљивости и унапређење образовних капацитета и обогаћени садржаји за младе до 2021. године.“ и 2.3. „Унапређени капацитети за подршку старијем становништву и осјетљивим групама становништва до 2021. године“

Кључни приоритети сектора заштите животне средине

На пољу заштите животне средине, у 2018. години, приоритет је био усмјерен првенствено на **спречавање изградње одлагалишта радиоактивног отпада** на Трговској гори у Републици Хрватској, што директно доприноси остварењу секторског циља 3.2. „Побољшано управљање отпадом до краја 2021. године“.

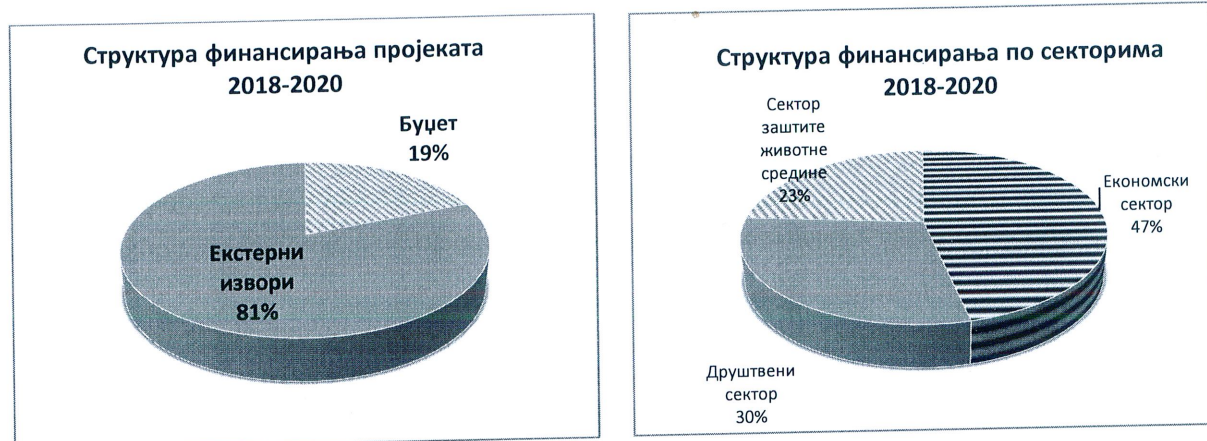
Фокус на пројекте **енергетске ефикасности**, у оквиру чега је израђен је План енергетске ефикасности, те санација три објекта из сектора образовања, (дјечији вртић "Пчелица Маја", објекат подручног одјељења ОШ "Свети Сава" у насељу Велика Рујишка и СЦ "Ђуро Радмановић"), доприноси остварењу секторског циља 3.3. „Уведен системски приступ за унапређење енергетске ефикасности у општини до краја 2019. године“.

Поред тога, фокус у 2018.години је био и на **унапријеђењу система заштите од елементарних непогода и других несрећа**, у оквиру чега је уклоњена бомба заостала из Другог свјетског рата, из корита ријеке Сане (експлозивна направа тешка 226 килограма, која у себи има 40-50 килограма експлозива), те су ојачани капацитети Ватрогасне јединице, што доприноси остварењу секторског циља 3.1.: „Унапређен систем заштите и спашавања од природних катастрофа и других несрећа до краја 2021. године“.

2.5. Збирни преглед приоритетних пројеката и оквира за њихово финансирање обухваћених Планом имплементације за период од 2018-2020. године

За плански период 2018-2020. године, укупно је планирано 82 пројекта. Посматрајући по развојним секторима за период 2018-2020. године, у склопу економског сектора је укупно планирано 33 пројекта, у друштвеном сектору 35 пројеката, те у сектору заштите животне средине 14 пројеката. За реализацију ових пројеката планирано је укупно 16.397.135,00 КМ, од тога из властитих извора 3.203.252,00 КМ, а из екстерних 13.193.883,00 КМ.

Графикон 1. Структура планираних пројеката у односу на изворе финансирања и финансијске параметре по секторима

Што се тиче извора екстерног финансирања, најзначајнији предвиђени извори за период од 2018-2020. године, су средства међународних донатора (USAID, UNDP, IFAD, CRS, EU, Мозаик фондација), виших нивоа власти и кредитна средства. Како би искористила прилике за привлачење средстава из екстерних извора, Општина Нови Град аплицира за финансирање пројеката како код домаћих, тако и иностраних донатора. Неки од пројеката су реализовани или је започета реализација у току претходне године, а за остале се очекује реализација у току наредног трогодишњег планског периода.

У периоду од 2018-2020. године, планирано је да се највећи дио средстава утроши у оквиру економског сектора (47%), гдје су садржани и највећи комплексни пројекти (нпр. Уређење и развој индустријске зоне „Пољавнице“, Ревитализација текстилне индустрије, Подршка запошљавању и развоју локалних МСП и др.) у укупном износу од 7.642.911,00 КМ, од чега из буџета 1.732.316,00 КМ (23%), а из екстерних извора 5.910.595,00 КМ (77%).

3. ПРЕГЛЕД ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ СТРАТЕГИЈЕ ИНТЕГРИСАНОГ РАЗВОЈА

3.1. Сажет осврт на претходни период имплементације

Стратегијом интегрисаног развоја општине Нови Град у периоду од 2017-2021.г. планирана је реализација 101 пројекта, од чега је до краја 2018.г. потпуно реализовано 17 пројеката (16,83%), 58 пројеката (74,26%) је у фази реализације, а реализација 26 пројеката (5,99%) још није започела.

При томе, важно је напоменути да је у претходном периоду имплементације 23 пројекта пролонгирано, због одређених усклађивања са другим документима (План капиталних инвестиција општине Нови Град 2018-2021, Рјешење о претходној заштити Парка природе Уна-Сл.Гл.РС 32/18, и др.), те због неизвјесности одређених екстерних извора финансирања, а да је код 10 пројекта извршена измјена/прилагођавање буџетског оквира у односу на расположива финансијска средства.

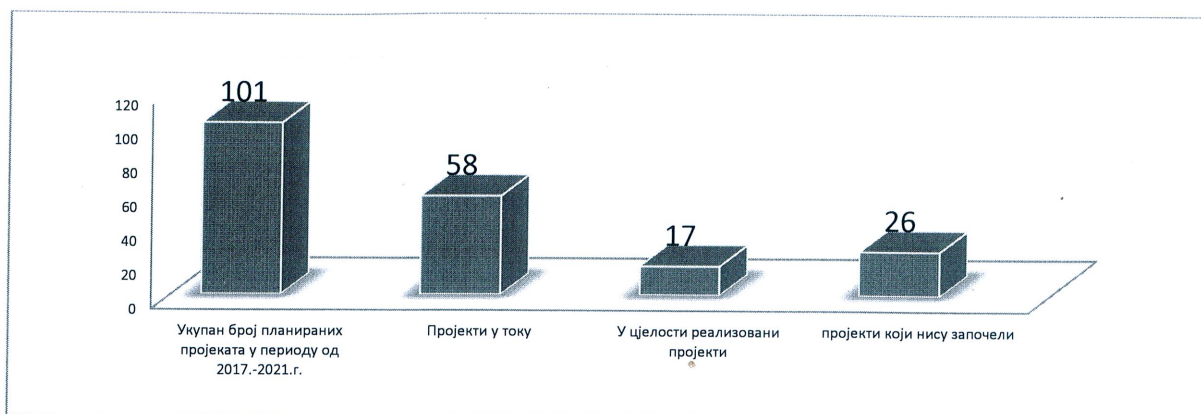
Уједно, у процес имплементације за период од 2019. године је укључено 13 нових пројеката, и то:

1. Подршка маргинализованим групама жена у развоју бизниса,
2. Стратегија развоја локалних путева и улица у насељу на подручју општине Нови Град за период 2019-2028. године,
3. Програм развоја спорта 2019-2023,
4. Санација објекта бившег војног складишта у насељу Сводна,
5. Изградња дистрибутивне водоводне мреже за водоснабдијевања насеља Чађавица 2 и Чађавица 1,
6. Изградња дистрибутивног водоводног система до насеља Сводна,
7. Изградња водоводне мреже у насељу Љешљани,
8. Реконструкција и проширење градске водоводне и канализационе мреже на подручју општине Нови Град,
9. Уређење и адаптација друштвених домова у руралном дијелу општине,
10. Студија економске оправданости градског гријања,
11. Изградња канализационог система насеља Рудице,
12. Изградња локалног канализационог система у Благају - фаза 2,
13. Унапријеђење система заштите од поплава на подручју општине Нови Град.

Због објективних немогућности имплементације и неодрживости, у току 2017. и 2018.г. 3 пројекта су отказана, и то:

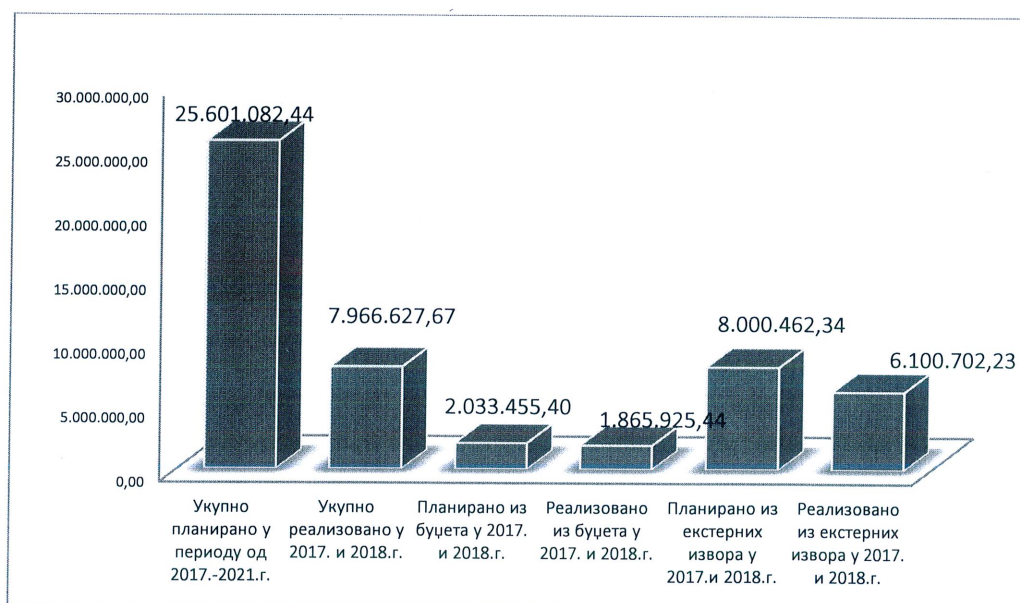
1. **„Студија потреба и економске оправданости извођења хидротехничких мелиорација на подручју општине Нови Град“** – отказано је према сугестијама Одсјека за пољопривреду, с обзиром да се пројекат треба имплементирати на нивоу регије или на нивоу природних цјелина (нпр. доњи ток Уне и Сане, котлинска удубљења, и сл.), те би требао укључивати и више нивое власти и друге општине и градове. Одређене мјере из области мелиорација Одсјек за пољопривреду обавља у склопу својих редовних послова,
2. **„Изградња „балона“ на спортском терену у кругу ЈУ КОЦ“** је отказан према сугестијама ЈУ „Културно-образовни центар“, Нови Град, који нема оговарајућу површину за постављање балона, као ни капацитет за одржавање,
3. **„Социјализација дјете предшколске доби из руралних средина и подстицање њиховог развоја“**, активности за 2017.г. су завршене, а активности за наредне године су отказане услед недостатка финансијских средстава.

Графикон 2. Преглед броја планираних и реализованих пројеката од почетка реализације стратегије, у односу на План имплементације 2017-2021. године

Посматрајући у потпуности завршене пројекте у односу на План имплементације 2017-2021. годину, може се закључити да је степен реализације још увијек низак, јер је потпуно реализовано 17 од планираног 101 пројекта (16,83%). Разлог ниског степена реализације лежи, прије свга, у чињеници да је стратегија још увијек у почетној фази реализације и да је 2017.година била прва година реализације, те се већи степен реализације и значајнији резултати нису могли ни очекивати, те да је реализација планираних пројеката у складу са планираним временским оквиром.

Графикон 3. Планиране и реализоване финансијске вриједности пројеката од почетка реализације стратегије (КМ)

Укупно планирана средства за период од 2017-2021.г. износе 25.601.082,44 КМ. Од почетка реализације Стратегије до сада, укупно је реализовано 7.966.627,67 КМ, што чини 31,11 % од укупно планираних пројеката до 2021.г. и 79,39 % од планираних 10.033.917,74 КМ за 2017. и 2018.г.

У структури вриједности укупног броја планираних пројеката за 2017. и 2018.годину, 2.033.455,40 КМ (20,26 %) је предвиђено из општинског буџета, док је 8.000.462,34 КМ (79,74 %) предвиђено из екстерних извора. Када је ријеч о структури реализованих средстава, вриједност

од 1.865.925,44 KM је реализована из општинског буџета (91,76 % планираних средстава за 2017. и 2018. годину), док је 6.100.702,23 KM реализовано из екстерних извора (76,25% планираних средстава за 2017. и 2018.годину).

Проценат остварења стратегије у 2017.г. износио је 54% реализованих средстава у односу на План, те је у 2017.г. реализовано 3.045.495,19 KM. У 2018.г. реализовано је 4.921.132,48, што је за 11,76 % више у односу на План.

3.2. Преглед имплементације Стратегије у извјештајној 2018. години

Планом имплементације за 2018. годину је планирано 58 пројеката, од којих је у 2018.г. у потпуности реализовано 14 пројеката, док се у фази реализације налази 28 пројеката.

Графикон 4. Приказ реализације пројеката у односу на План за 2018. годину

Током претходне године, пролонгирно је 10 планираних пројекта у 2018.г., а због одређених усклађивања са другим документима (План капиталних инвестиција општине Нови Град 2018-2021, и сл.), те због неизвјесности одређених екстерних извора финансирања. Пролонгирани су следећи пројекти:

1. **Ревитализација текстилне индустрије**, који се односи на набавку машина, опреме и материјала, обуку новозапослених радника, промотивну кампању за подстицање младих за школовање у сектору текстиле индустрије, интерсекторалну сарадњу локалних партнера у циљу осигуравања одрживости пројектних резултата. Пројекат је аплициран 2017.г. за средства код Међународне организације рада (ILO- International Labour Market), међутим није прошао. Укупна вриједност пројекта је 357.032,00 KM, од чега је планирано да се 87% средстава обезбиједи из екстерних извора финансирања. У 2018.години је запослено нових 100 радника у предузећу „Вастил“, а такође је реализована и преквалификација и доквалификација за 18 радника у текстилној индустрији, у укупној вриједности од 32.000,00 KM (Влада РС). Како није извјесно да ће у наредном периоду бити доступна екстерна средства ИЛО пројекта, пројекат је пролонгиран из 2018. г. у 2021.г. ,
2. **Увођење диференциране стопе пореза на непокретности**, СЦ 1, Сец. 1.1., пролонгирано из 2018. у 2019.г.,
3. **Манифестација „Изложба говеда“**, СЦ 1, Сец. 1.3, који је одгођен због потенцијалног проблема са појавом епидемије заразних болести,

4. **Адаптација, санација и реконструкција кино сале Нови Град**, СЦ 2, Сец. 2.2., пролонгирано из 2018.у 2020.г., због недоступности екстерних извора финансирања,
5. **Помоћ и њега у кући**, СЦ 2, Сец. 2.3., пролонгирано из 2018.у 2020.г.,
6. **Израда Акционог плана за равноправност полова**, СЦ 2, Сец. 2.3., пролонгирано из 2018. у 2019.г.,
7. **Унапређење друштвеног живота слијепих и слабовидних лица и старијих особа кроз спортске активности (шах, голбал, пикадо)**, СЦ 2, Сец. 2.3., пролонгирано из 2018.у 2019.г., у складу са доступношћу екстерних извора финансирања,
8. **Ревизија плана управљања отпадом**, СЦ 3, Сец. 3.2. , пролонгирано из 2018.у 2019.г.,
9. **Ревизија плана за воде и заштиту животне средине**, СЦ 3, Сец. 3.2. , пролонгирано из 2018.у 2019.г.,
10. **„Увођење система сортирања отпада и рециклаже - Зелена острва“**, СЦ 3, Сец. 3.2. , пролонгирано из 2018.у 2020.г.,у складу са доступношћу екстерних извора финансирања.

У погледу финансијске конструкције дошло је до мањих измјена код 6 пројеката. Главни разлози за измјене односили су се на усклађивање са расположивим буџетским и екстерним изворима финансирања, те кориговање финансијске конструкције. Кориговани су сљедећи пројекти:

1. **Развој друштвеног предузетништва**, СЦ 1, Сец. 1.1.- Нису реализована планирана средства за 2018.г. Сразмјерно томе, умањена је укупна вриједност пројекта као и очекивани исход. Пројекат се имплементира у склопу Омладинске банке, а према споразуму са Фондацијом Мозаик која финансира покретање оваквих бизниса,
2. **Развој препознатљивог и конкурентног туристичког производа ријечног, риболовног и спортско-рекреативног туризма**, СЦ 1, Сец. 1.2.- Пројекат је пријављен код Министарства трговине и туризма РС у 2017.г., међутим средства у 2018.г. нису одобрена. С обзиром да јединице локалне самоуправе више немају право аплицирати за средства код овог Министарства (само туристичке организације и регистровани предузетници и друштва), пројекат је коригован,
3. **Повећање обима, продуктивности, те степена тржишности и финализације пољопривредне производње**, СЦ 1, Сец. 1.3.- Вријеме трајања пројекта, активности и буџет су кориговани у складу са доступношћу екстерних извора финансирања,
4. **Изградња и уређење школских/дјечијих игралишта**, СЦ 2, Сец. 2.2.- Пројекат је коригован у складу са Планом капиталних инвестиција,
5. **Локални волонтерски сервис општине Нови Град**, СЦ 2, Сец. 2.3.- Пројекат је коригован у складу са доступношћу екстерних извора финансирања,
6. **Унапређење ефикасности мјесних заједница**, СЦ 2, Сец. 2.1.- Финансијска конструкција и трајање пројекта су кориговани.

Када је ријеч о финансијској реализацији, укупна реализација пројеката је за 11,76% више у односу на План. При томе, у укупном броју реализованих пројеката, 22% се односи на финансирање из општинског буџета док је 78% из екстерних извора финансирања. Упоредивши финансирање из општинског буџета док је 78% из екстерних извора финансирања. Упоредивши планирану и реализовану структуру по изворима финансирања, гдје је у Плану имплементације за 2018. годину, било предвиђено финансирање из Буџета у износу од 1.001.844,40 КМ и екстерних извора у износу од 3.401.275,34 КМ, а реализовано је 1.090.042,57 КМ из Буџета и 3.831.089,91 КМ из екстерних извора, може се закључити да је остварено 8,80% више буџетских средстава и 12,64% више средстава из екстерних извора финансирања.

У протеклој години је реализовано укупно 4.921.132,48 КМ од планираних 4.403.119,74 КМ, што чини 11,76% више реализованих средстава у односу на планирана средства.

Графикон 5. Приказ финансијске реализације пројеката у односу на План за 2018. године

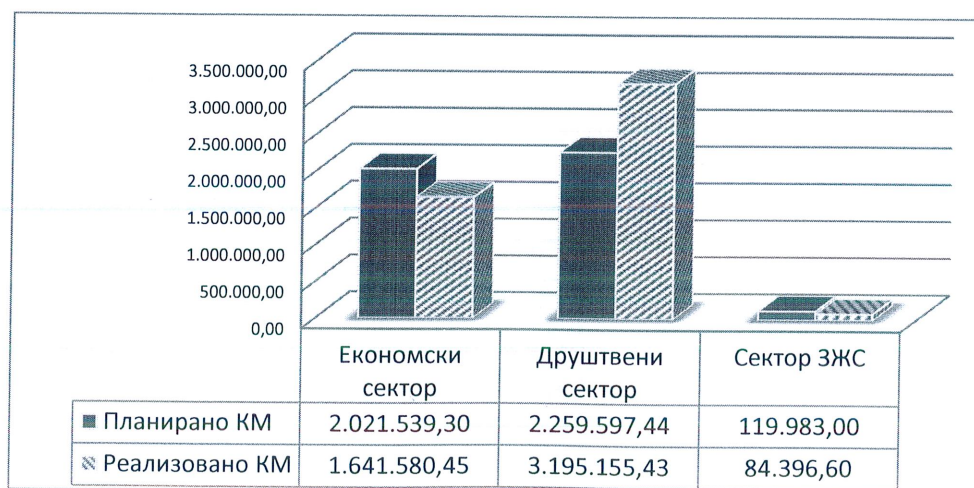
Када је ријеч о реализацији стратегије по секторима, највећи резултати су постигнути у оквиру друштвеног сектора, гдје су исходи у 2018. години значајно премашили план (остварено 41,4% средстава више у односу на План, а од 17 потпуно реализованих пројеката- 10 је из друштвеног сектора).

Најзначајнији резултати у друштвеном сектору у 2018.г. су:

- Покривеност домаћинстава са приступом контролисаној води за пиће у 2018.г. износи 60,74%, , што је за 24,51% више у односу на 2016.г.,
- Осигуран је стабилан извор водоснабдијевања за 6 руралних насеља у току 2018.г.,
- Асфалтирано је 102 путна правца укупне дужине 25 км,
- Уведен је електронски систем пословања у Општини Нови Град, те електронски сервиси намијењени грађанима,
- Стамбено је збринута и економски оснажена 6 домаћинстава која су страдала у поплавама 2014.г.,
- Изграђена је и адаптирана 21 стамбена јединица за повратнике.

Реализација плана у екомском сектору износи 81,12%, док је реализација плана у сектору заштите животне средине 70,34%.

Графикон 6. Приказ финансијске реализације по секторима

У табелама у наставку је дат детаљан приказ укупно реализованих пројеката у односу на планирано, укупно и по секторима:

Табела 1. Преглед планираних и остварених пројеката у 2018. години (сви сектори)

ПРЕГЛЕД (потпуно или дјелимично реализовани пројекти)	Број проје- ката	Укупно	Из буџета	Из екстерних извора
А. Укупан број планираних пројеката	58	4.403.119,74 KM	1.001.844,40KM	3.401.275,34 KM
% структура финансирања од А		100%	23 %	77%
У РЕАЛИЗАЦИЈИ				
Б. Укупан број у цијелости или дјелимично реализованих пројеката	42	4.921.132,48 KM	1.090.042,57 KM	3.831.089,91 KM
% у потпуности или дјелимично реализованих пројеката (од А)	72,41%	111,76%	108,80%	112,64%
% структура (од Б)			25%	75%
Ц. Укупан број дјелимично реализованих пројеката	28	3.181.757,73 KM	754.255,73 KM	1.997.687,43KM
% дјелимично реализованих пројеката (од А)	48,27%	72%	75%	59%
% структура (од Ц)			24%	76 %
Д. Укупан број у цијелости завршених пројеката	14	1.739.374,75 KM	335.786,84 KM	1.403.587,91 KM
% у цијелости завршених пројеката (од А)	24,13%	39 %	34 %	41%
% структура (од Д)			19%	81%

Табела 2. Финансијска пројекција планираних и остварених пројеката распоређених по секторима на основу Плана имплементације за 2018. годину

	Област	Збир финансијских вредности пројеката		Структура финансирања реализованих пројеката	
		Планирано	Реализовано	Буџет (%)	Остало (%)
2018	Друштвени развој	2.259.597,44 KM	3.195.155,43 KM	23 %	77 %
	Економски развој	2.023.539,30 KM	1.641.580,45 KM	16 %	84 %
	Еколошки развој	119.983,00 KM	84.396,60 KM	94 %	6 %
	Укупно	4.403.119,74 KM	4.921.132,48 KM	22 %	78 %
	% по плану имплементације		111,76 %	108,80 %	112,64 %

Сектор економског развоја

У сектору економског развоја за 2018. годину планирано је 22 пројекта. Од тога је током претходне године у потпуности реализовано 2 пројекта, док је 3 пројекта пролонгирано, 3 пројекта је кориговано, а у току реализације је 14 пројеката. За реализацију пројеката у сектору економског развоја за 2018.г. је планирано 2.023.539,30 КМ, а реализовано је 1.641.580,45 КМ, што је 81,12 % од планираног, тако да је степен реализације стратегије у овом сектору висок.

У овом сектору средства која су намјењена за реализацију пројеката су била реализована углавном из екстерних извора финансирања, и то 77%. Најзначајнији екстерни извори финансирања у економском сектору односе се углавном на домаће донаторе/суфинансијере-Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС и Инвестиционо-развојну банку РС, док је од страних донатора значајна организација Catholic Relief Services (CRS), која је Општину Нови Град подржала у процесу БФЦ сертификације.

Најзначајнији пројекти у 2018. годину у области економског сектора су:

1. **„Подршка запошљавању и развоју локалних МСП и предузетника“**, који ће подстакнути запошљавање, унапређење и развој предузетништва, примјеном Правилника о условима и начину остваривања подстицајних средстава за самозапошљавање (Службени Гласник Општине Нови Град 10/18). У току 2018.г. додијељена су средства за покретање бизниса три самостална предузетника, у укупном износу од 15.000,00 КМ.
2. **„Припрема и стицање БФЦ сертификата за општину са повољним пословним окружењем“**, у оквиру којег је 19.05.2017. године потписан Уговор о спровођењу процеса сертификације општина са повољним пословним окружењем у Југоисточној Европи /BFCSEE/ између Привредне Коморе РС и Општине Нови Град. Подршку сертификацији Општине Нови Град према БФЦ стандарду подржала је и међународна организација Catholic Relief Services (CRS) у оквиру РАСТ (RAST) пројекта, која суфинансира 50% пројекта. У току 2018.године завршена је фаза евалуације, у току које је достављено 403 доказна документа, те је организована дводневна евалуациона посјета, на основу чега се процијењивала испуњеност БФЦ критеријума. Према Прелиминарном евалуационом извјештају од 19.09.2018.г., остварена је укупна испуњеност БФЦ критеријума од 50,67 %, док 9 од 13 елиминационих критеријума није било исуњено 100%. Како је услов за даљи процес сертификације укупна испуњеност критеријума од најмање 75%, при чему испуњеност свих 13 елиминационих критеријума треба да буде 100%, било је потребно да се имплементирају препоруке евалуационе комисије за већи проценат испуњења БФЦ критеријума у наредној фази. Наредна фаза, фаза имплементације, је трајала од октобра 2018.г.-фебруара 2019.г., у којој су се имплементирале препоруке евалуационе комисије, у циљу усклађивања пословања Општине Нови Град са БФЦ стандардима. У току ове фазе достављено је још 338 доказних докумената. Према Финалном евалуационом извјештају од 15.04.2019. године, испуњеност БФЦ критеријума износи 86,67%, те је тиме испуњен услов за посљедњу фазу у процесу добијања БФЦ сертификата- фазу верификације. Посјета међународне Верификационе комисије одржала се 17.05.2019., те се до краја маја очекује и Верификациони извјештај и додјела БФЦ сертификата Општини Нови Град.
3. **„Промоција инвестиција у општини Нови Град“**, у оквиру којег је, уз подршку организације Catholic Relief Services (CRS), израђен двојезични инвестициони web портал www.investnovigrad.com, те снимљен промотивни видео о општини Нови Град.
4. **„Подршка биљној производњи путем директног плаћања“**, укупно планирана средства за реализацију овог пројекта износе 85.000,00 КМ (из Буџета 80.000,00 КМ из екстерних извора 5.000,00 КМ). Укупно реализована средства за овај пројекат су 106.847,77 КМ. Значајно

повећање, у односу на план, је код екстерних извора финансирања, која су реализована у износу 6 пута већем од планираног. Од планираних 5.000,00 КМ, из екстерних извора је реализовано 31.544,77 КМ, а ова средства се односе на подстицаје од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС. Што се тиче буџетских средстава, она су реализована у износу од 94,12% од планираног. Резултат пројекта је да се у 2018. години повећала количина биљне производње за 10% у односу на 2016.г., чиме је остварен очекивани исход пројекта.

5. **„Подршка сточарској производњи“**, укупно планирана средства за реализацију овог пројекта износе 1.280.000,00 КМ (из Буџета 80.000,00 КМ, из екстерних извора 1.200.000,00 КМ), а односе се на подстицаје у пољопривреди. Укупно реализована средства за овај пројекат износе 1.325.383,10 КМ, што је за 45.383,10 КМ више. Резултат пројекта је да се у 2018. години обим производње млијека повећао за 1%, док се производња меда повећала за 10%, те је тиме остварен очекивани исход пројекта.
6. **„Развијање капацитета за производњу традиционалног сира на подручју општине Нови Град“**, који је у потпуности завршен у 2018.г. Најзначајнији резултат пројекта је тај што су са радом почеле 3 мале сиране у сеоским подручјима, осигурано је локално партнерство у циљу постизања одрживости и проширења производње, те што су нови производи промовисани на локалном/регионалном тржишту. Производња традиционалног сира је започела. Процјена је да се произведе 300-400 кг сира мјесечно по сирани. (900 -1200 кг укупно мјесечно) Годишња производња сира износи 10,8 -14,4 тоне укупно за све три сиране. Укупно реализована вриједност пројекта: 82.520,33 КМ (буџет-19.154,95 КМ, ИРБРС-59.708,40 КМ), веб страница пројекта: www.krajiskisir.com.
7. **„Интегрални план промоције туристичке понуде и инвестиција у туризам општине Нови Град“**, који се односи на интегралан приступ у брендирању и маркетингу понуде и производа, као и могућих инвестиција у туризам са јасно дефинисаним циљним тржиштима и каналима тржишне комуникације. Пројектом је предвиђен низ континуираних активности, од којих је у 2018. године. фокус био на изради промотивног материјала и промоцији општине као туристичке дестинације путем манифестација и сајмова. Том приликом су одржане све манифестације из Календара манифестација општине Нови Град за 2018.г., од којих је најзначајнија била „Интернационална Уна регата-лађом низ Уну“, која је 2018. године окупила рекордан број учесника, (55 рафтинг чамаца и 15 лађа, са преко 500 учесника). Поред тога, у сарадњи са Туристичком организацијом општине Нови Град, је организовано учешће наше општине на 2 значајна међународна сајма туризма: у Београду и Љубљани. Планирана средства за реализацију овог пројекта у 2018. године су износила 85.550,00 КМ, док је реализовано 10.312,00 КМ више од планираног, и то: 93.712,00 КМ из буџета општине, а 2.150,00 КМ из наплата боравишне таксе. У наредном планском периоду предвиђено је постављање туристичке сигнализације, брендирање, те усмјеравање промотивних активности према туристичким агенцијама и организаторима путовања.

Табела 3. Преглед планираних и остварених пројеката у економском сектору у 2018.години:

ПРЕГЛЕД (цијели и дјелимично реализирани пројекти)	Број пројеката	Укупно	Из буџета	Из екстерних извора
ПЛАНИРАНО				
А. Укупан број планираних пројеката	22	2.023.539,30 КМ	287.951,40 КМ	1.735.587,90 КМ
% структура финансирања планираних пројеката	100%		14,23 %	85,77 %
У РЕАЛИЗАЦИЈИ				
Б. Укупан број у цијелости или дјелимично реализованих пројеката	16	1.641.580,45 КМ	268.242,85 КМ	1.373.337,60 КМ
% у потпуности или дјелимично реализованих пројеката, (од А)	72,72 %	81,12 %	93,15 %	79,12 %
% структура (од Б)			16,34 %	83,66 %
Ц. Укупан број дјелимично реализованих пројеката	14	1.562.717,1 КМ	249.087,90 КМ	1.313.629,20 КМ
% дјелимично реализованих пројеката, (од А)	63,63 %	77,22 %	86,50 %	75,68 %
% структура (од Ц)			15,93 %	84,07 %
Д. Укупан број у цијелости завршених пројеката	2	78.863,35 КМ	19.154,95 КМ	59.708,40 КМ
% у цијелости завршених пројеката, (од А)	9,09 %	3,89 %	6,65 %	3,44 %
% структура (од Д)			24,28 %	75,72 %

Друштвени сектор

У друштвеном сектору за 2018. годину планирано је 27 пројекта. Од тога је током претходне године у потпуности реализовано 10 пројеката, 3 пројекта су коригована, 4 пројекта су пролонгирана, а 10 пројеката је још увијек у фази реализације. За реализацију пројеката у друштвеном сектору је планирано 2.259.597,44 КМ, а реализовано је 3.195.155,43 КМ, што је за 41,40% више од планираног, тако да је реализација стратегије у овом сектору врло висока. У овом сектору средства која су намијењена за реализацију пројеката су била реализована углавном из екстерних извора финансирања – 76,77%. Остварена средства су надмашила План за 14,69% кад су у питању буџетска средства и за 52,13% код екстерних извора финансирања.

Најзначајнији екстерни извори финансирања односе се углавном на домаће донаторе/суфинансијере, и то на: Министарство за људска права и избјеглице БиХ, Министарство за избјегла и расењена лица ФБиХ, Министарство за избјеглице и расењена лица РС, Буџет РС-јавне инвестиције, Буџет РС- клириншки дуг. Од страних донатора/суфинансијера најзначајнији су: Влада Републике Србије, ИФАД, УНДП и Фондација Мозаик (УСАИД).

Табела 4. Преглед планираних и остварених пројеката у друштвеном сектору 2018. години

ПРЕГЛЕД (цијели и дјелимично реализирани пројекти)	Број пројеката	Укупно	Из буџета	Из екстерних извора
ПЛАНИРАНО				
А. Укупан број планираних пројеката	27	2.259.597,44 КМ	647.293,00 КМ	1.612.304,44 КМ
% структура финансирања од А	100%		23,24 %	76,76 %
У РЕАЛИЗАЦИЈИ				
Б. Укупан број у цијелости или дјелимично реализованих пројеката	20	3.195.155,43 КМ	742.403,12 КМ	2.452.752,31 КМ
% у потпуности или дјелимично реализованих пројеката (од А)	74,07 %	141,40%	114,69 %	152,13 %
% структура (од Б)			23,23 %	76,77 %
Ц. Укупан број дјелимично реализованих пројеката	10	1.403.708,84 КМ	333.095,63 КМ	1.070.613,21 КМ
% дјелимично реализованих пројеката (од А)	50,00 %	62,12 %	51,45 %	66,40%
% структура (од Ц)			23,72 %	76,28 %
Д. Укупан број у цијелости завршених пројеката	10	1.791.446,59 КМ	409.307,49 КМ	1.382.139,10 КМ
% у цијелости завршених пројеката (од А)	50,00 %	79,28 %	63,23 %	85,72 %
% структура (од Д)			22,84 %	77,16 %

Најзначајнији пројекти у 2018. годину у области друштвеног сектора су:

1. **„Асфалтирање локалних путева“**, у оквиру којег је асфалтирано и реконструисано 102 путна правца укупне дужине од 25 км. Укупно планирана средства за овај пројекат у 2018. години износе 179.739,00 КМ, док је реализовано 1.639.915,06 КМ, што значи да су реализована средства 9 пута већа од планираних. Остварено је скоро 11 пута више планираних буџетских средстава, док је код екстерних извора финансирања остварено преко 7 пута више од планираних средстава. Екстерни извори финансирања односе се на донаторска средства Владе Републике Србије и више нивое власти.
2. **„Изградња водоводног система у насељу Мала Новска Рујишка, фаза 2 и 3“**, који је у потпуности завршен у 2018.г. Завршена је изградња разводне мреже дужине 4.500 м. Укупно планирана средства у 2018. години за овај пројекат износе 139.198,00 КМ, док је реализовано 124.492,49 КМ (89,43 %), при чему је реализовано 38% планираних средстава из буџета, а из екстерних извора обезбијеђено је 29,81% више средстава у односу на план. Пројекат је суфинансиран средствима Међународног фонда за развој пољопривреде (IFAD).
3. **Изградња водоводног система у насељима Благај Ријека, Благај Јапра, Масловаре, Петковац и Сводна-фазе 1 и 2**, који је у потпуности завршен у 2018.г. Завршени су радови на дионицама укупне дужине од 3675 м. Укупно планирана средства за фазе 1 и 2 износе 315.000,00 КМ, а остварено је 290.343,68 КМ (92,17 %), при чему је реализовано скоро дупло више планираних буџетских средстава и 44% планираних средстава из екстерних извора финансирања. Пројекат је суфинансиран средствима Министарства за избјегла и расељена лица ФБиХ.

4. **„Водовод Шклобучари“**, који је завршен у току 2018.г. Изграђена је водоводна мрежа у дужине од око 5.000 м, пумпна станица и резервоар у насељу Шклобучари. Укупно планирана средства у 2018. години за овај пројекат износе 307.553,00 КМ, док је реализовано 302.852,05 КМ (98,47%), при чему је реализовано 92% планираних средстава из буџета, а из екстерних извора обезбијеђено је 100% планираних средстава. Пројекат је суфинансиран средствима Међународног фонда за развој пољопривреде (IFAD).
5. **„Е-општина“**, који је завршен у 2018.г. Овај пројекат доприноси повећању нивоа доступности услуга Општинске управе Нови Град грађанима, транспарентности рада локалне самоуправе, као и њеном ефикаснијем и јефтинијем раду, и то путем софтвера ДМС Е-управа. Планирана укупна вриједност пројекта је 40.000,00 КМ, док је износ укупно реализованих средстава 39.400,00 КМ. Пројекат је суфинансиран средствима УНДП-а.
6. **„Омладинска банка“**, који се континуирано спроводи на подручју наше општине од 2010. године. У 2018. години је реализовано 26 пројеката неформалних група младих, чија је укупна вриједност износила 46.663,00 КМ, што чини 98% планираних средстава. Овај пројекат је у 2018. години суфинансирала Мозаик фондација у износу од 29.137,00 КМ (63%), а Општина Нови Град 17.526,00 КМ (37%).
7. **„Трајно стамбено збрињавање и економски опоравак жртава поплава и клизишта у БиХ“**, који је завршен у 2018.г. Протокол о сарадњи између УНДП-а и Општине Нови Град потписан је у мају 2018.г., а помоћ је добило шест корисника, у виду изградње и санације стамбених објеката оштећених у поплавама 2014. године, економског оживљавања кроз подршку у развоју пољопривредне производње, запошљавања и samozapoшљавања. Од планираних 100.000,00 КМ реализовано је 99.248,00 КМ (99,2%), и то 5.000,00 КМ из Буџета општине и 94.248,00 КМ од УНДП-а.
8. **„Регионални стамбени пројекат ДПС2“**, који је завршен у 2018.г. и који се односи на одрживу социјалну и економску интеграцију повратника и расељених у Новом Граду. пројекат спроводе Министарство за људска права и избјеглице БиХ и Министарство за избјеглице и расељена лица РС, а додијељене су донације пољопривредне механизације за пет породица и изградња кућа за 3 корисника, те је изграђено 9 нових кућа и адаптирана 21 кућа за повратнике на подручју општине Нови Град. Од укупно планираних 700.000,00 КМ реализовано је 645.950,98 КМ (92,2%).

Пројекат који није предвиђен Планом за 2018.г., а који је реализован и који значајно доприноси остварењу предвиђених циљева у друштвеном сектору је:

1. **„Отварање гинеколошке амбуланте у Дому здравља“**

С обзиром на то да је у Дому здравља Нови Град 2009. године затворено породилиште, а од 2010. године нема гинеколошке службе, отварање ове амбуланте значајно ће унаприједити квалитет пружања здравствене заштите за женску популацију, а тиме и репродуктивно здравље жена. У опремање амбуланте уложено је 50.000 КМ, од чега је 20.000 КМ обезбиједио Дом здравља, а 30.000,00 КМ Општина Нови Град.

Сектор заштите животне средине

У сектору заштите животне средине за 2018. годину планирано је 9 пројекта. Од тога је током претходне године у потпуности реализовано 2 пројекта, 3 пројекта су пролонгирана, а 4 пројекта су у фази реализације. За реализацију пројеката у сектору заштите животне средине је планирано 119.983,00 КМ, а реализовано је 84.396,60 КМ, што је 70,33% у односу на план. У овом сектору средства која су намијењена за реализацију пројеката су била реализована углавном из Буџета – 94%, док је Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС суфинансирао један пројекат.

Табела 5. Преглед планираних и остварених пројеката у сектору заштите животне средине у 2018. години

ПРЕГЛЕД (цијели и дјелимично реализирани пројекти)	Број пројеката	Укупно	Из буџета	Из екстерних извора
ПЛАНИРАНО				
А. Укупан број планираних пројеката	9	119.983,00 КМ	66.600,00 КМ	53.383,00 КМ
% структура финансирања од А	100%		55,50 %	44,50 %
У РЕАЛИЗАЦИЈИ				
Б. Укупан број у цијелости или дјелимично реализованих пројеката	6	84.396,60 КМ	79.396,60 КМ	5.000,00 КМ
% у потпуности или дјелимично реализираних пројеката (од А)	66,66 %	70,34%	119,21%	9,37 %
% структура (од Б)			94 %	6 %
Ц. Укупан број дјелимично реализованих пројеката	4	77.346,20 КМ	77.346,20 КМ	0,00 КМ
% дјелимично реализираних пројеката (од А)	44,44 %	64,46 %	116,13 %	0 %
% структура (од Ц)			100 %	00,00 %
Д. Укупан број у цијелости завршених пројеката	2	7.050,40 КМ	2.050,40 КМ	5.000,00 КМ
% у цијелости завршених пројеката (од А)	22,22 %	5,86 %	3,08 %	9,37 %
% структура (од Д)			29,07 %	70,92 %

Најзначајнији пројекти у 2018. годину у области заштите животне средине је:

1. „Побољшање капацитета комуналног предузећа КОМУС“, у оквиру којег је у току 2018.г. израђен пројекат обезбијеђивања техничког и кадровског капацитета за успјешно функционисање предузећа, а који је у 2019.г. аплициран за средства код ИРБРС-а. Пројекат се односи на јачање капацитета КП „Комус“ набавком камиона за отпад мањег капацитета, контејнера и канти за класично и селективно прикупљање отпада и џамбо врећа за одвоз одвојеног отпада. Укупна вриједност пројекта је 131.661,86 КМ, од чега је из Буџета општине предвиђено 33.381,86 КМ, а 98.280,00 КМ из Финансијског механизма ИРБРС-а. Евалуација пројекта је у току.

2. **Уређење изворишта „Скакавац“** је пројекат који је суфинансиран средствима Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС. Укупно тражена вриједност од Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС је била 16.367,30 КМ, док је из Буџета општине предвиђено 7.016,40 КМ. На основу Одлуке о избору корисника средстава Фонда број 02/1-143/17 од 15.11.2017.године, Општини Нови Град су одобрена средства у износу од 5.000,00 КМ. Како је износ одобрених средстава знатно нижи од траженог износа, било је потребно да се активности и буџет пројекта коригују у складу са расположивим средствима. Реализоване активности су санација извора Скакавац и уређење тока потока Скакавац у дужини од 330 м, те унапријеђење свијести локалног становништва МЗ Блатна о значају очувања водних ресурса. Активности које нису спроведене због недостатка финансијских средстава се односе на уређење 1 туристичке локације. Укупно реализована средства износе 7.050,40 КМ (2.050,40 КМ из Буџета општине и 5.000,00 КМ из средстава Фонда).

3. **„Опремање јединице ЦЗ и Ватрогасне јединице“**, у оквиру којег је набављена униформа, ватрогасна опрема и полиетиленски чамац за Ватрогасну јединицу. Укупно реализована средства у 2018.г. износе 77.346,20 КМ.

4. **„Израда Акционог плана енергетске ефикасности“**, у оквиру којег је Скупштина општине Нови Град је 01.11.2018. година усвојила Акциони план енергетске ефикасности општине Нови Град за период од 2016. до 2018. године.

Пројекти који нису предвиђени Планом за 2018.г., а који су реализовани и који значајно доприносе остварењу предвиђених циљева у сектору заштите животне средине су:

1. **„Кампања за подизање свијести и комуникацијске активности о опасности одлагања нуклеарног отпада“**, који је, као пројекат, формално завршен 2017.године. Међутим, с обзиром на важност, активности су настављене и у току 2018.године. Заједно са сусједним општинама у сливу ријеке Уне, ресорним министарством у Влади РС, Предсједником Владе Републике Српске, а касније и Државном агенцијом за радијацију и нуклеарну безбједност у БиХ, активно се радило на алармирању свих релевантних институција у БиХ, од којих је тражено да се предузму активности у циљу спречавања изградње одлагалишта радиоактивног отпада на поменутој локацији, која је смјештена на 2 км од центра Новог Града. Највећу подршку пружило је Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, које је покренуло поступак проглашења претходне заштите подручја ријеке Уне, узимајући у обзир чињенице да постоји опасност да ће ово подручје бити озбиљно угрожено планираном изградњом одлагалишта радиоактивног и истрошеног нуклеарног горива на локацији Трговска гора у Хрватској. Влада Републике Српске донијела је Рјешење о проглашењу претходне заштите Парка природе „Уна“ дана 29.03.2018. године. (Сл. гласник РС број 32/18).

2. **„Унапријеђење система заштите од елементарних непогода и других несрећа“**- уклањање бомбе заостале из Другог свјетског рата, из корита ријеке Сане (експлозивна направа тешка 226 килограма, која у себи има 40-50 килограма експлозива), која је успјешно уклоњена и неутралисана у напуштеном каменолому у Петковцу. Уређење корита потока Туњица, вриједности 230.000 КМ, којег реализује ЈУ "Воде Српске" из средстава Европске инвестиционе банке, а у оквиру програма "Управљање ризиком од поплава у Републици Српској";

3. „Енергетска ефикасност у образовним институцијама“, у оквиру којег је извршена:

- Санација Дјечијег вртића „Пчелица Маја“, вриједност пројекта је 222.521,42 КМ, од чега је 117.788,00 КМ суфинансирао УНДП, Предсједник Републике Српске 35.000,00 КМ и Општина Нови Град 69.733,42 КМ. Пројекат је завршен у 2018.г.
- Санација објекта школе подручног одјељења ОШ "Свети Сава" у Великој Рујишкој, вриједност пројекта је 21.212,41 КМ, од чега је 20.000,00 КМ суфинансирао Предсједник Републике Српске, а 1.212,41 КМ Општина Нови Град. Пројекат је завршен у 2018.г.
- Санација школе у Блатни, вриједност пројекта је 39.183,30 КМ, од чега је 33.490,00 КМ донаторских средстава Владе Републике Србије, док је износ од 5.693,30 КМ суфинансирала Општина Нови Град. Пројекат је реализован 2018.г.
- Санација школе у Радомировцу, вриједност пројекта је 77.556,76 КМ, од чега је 64.296,38 КМ донаторских средстава Владе Републике Србије, док је износ од 13.270,38 КМ суфинансирала Општина Нови Град. Пројекат је завршен у 2018.г.

3.3 Кључни резултати и остварени прогрес

На основу свих прикупљених и обрађених података о имплементацији пројекта у извјештајном периоду (2018. година) може се закључити да се годишњи резултати рада огледају првенствено у резултатима у **друштвеном сектору**, у којем је унапређена инфраструктура за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине (покривеност домаћинстава са приступом контролисаној води за пиће је у 2018.г. 60,74%, што је за 24,51% више у односу на 2016.г., асфалтирано је 102 путна правца укупне дужине 25 км, уведен је електронски систем пословања у Општини Нови Град, те електронски сервиси намијењени грађанима, отворена је гинеколошка амбуланта), те су унапређени капацитети за подршку осјетљивим групама становништва (стамбено је збринуто и економски оснажено 6 домаћинстава која су страдала у поплавама 2014.г., изграђена је и адаптирана 21 стамбена јединица за повратнике).

Постигнут је прогрес и у **економском сектору**, у смислу побољшања конкурентности малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних. Индикатори који указују на то су раст извоза од 34,85 % у односу на 2016. годину, повећање укупног броја запослених у прерађивачкој индустрији и пољопривреди, гдје је дошло до повећања броја запослених за 18,51% у односу на 2016.г. Укупан приход привредних друштава у 2016. години износио је 192.406.046,00 КМ, а 2017. године 195.862.131,00 КМ, што је за 1,79 % више у односу на 2016. годину, док приход за 2018. годину још увијек није обрађен, па тај податак тренутно није доступан. Број регистрованих пољопривредних газдинстава је такође у константном порасту, те је у 2018.г. било 757 регистрованих пољопривредних газдинстава, што чини повећање од 2,49% у односу на 2016.годину. Такође, дошло је и до повећања укупног броја запослених, и то за 3,26% у 2018.г. у односу на 2016.г., а у току 2018.г. дошло је до запошљавања 100 радника у "Вастил" д.о.о. (који је званично почео са радом у јулу 2018.г.), те запошљавања 50 радника у хипермаркету "Корт" (који је започео са радом у марту 2018.г.).

Број лица која траже запослење (активна понуда радне снаге) на подручју општине Нови Град је у константном паду, те је на дан 31.12.2018.г. износио 735, што је пад од 72,57% у односу на 2016.г. (просјек на нивоу Републике Српске је пад од 23,74% у 2018. у односу на 2016.г.) Највећи пад броја лица која траже запослење на подручју општине Нови Град се десио код неквалификованих радника (83,69% радника мање у односу на 2016.г.), квалификованих радника (78,56% радника мање у односу на 2016.г.), те код радника са средњом стручном спремом (67,34% мање у односу на 2016.г.). При томе, иако је у константном паду, број радника са високом стручном спремом не биљежи драстичне падове, те је у 2018.г. било 20% мање радника са високом стручном спремом у односу на 2016.г.

Међутим, с обзиром да се ради о другој години имплементације Стратегије и да је велики број пројеката тек започет, (у цјелости су завршена само 17 од планираних 101 пројекта до 2021.г.), не може се говорити о значајном доприносу у остварењу постављених стратешких циљева. Планом имплементације предвиђен је велики број мјера, које ће се имплементирати и у наредним годинама, па у овом тренутку подаци о реализацији не могу јасно указати на остварени напредак, нити значајно остварење секторских циљева.

У наставку текста ће, на основу претходно дефинисаних индикатора на секторском нивоу, бити представљен остварени прогрес по секторима.

Економски развој:

Фокуси економског развоја општине Нови Град су следећи:

- Повећање инвестиција на бази природних потенцијала, првенствено рудних и туристичких,
- Јачање конкурентности извозних фирми, увођењем мјера подршке и изградње инфраструктуре,
- Уклапање пољопривредне производње у глобалне ланце вриједности, јачањем система савјетодавне и финансијске подршке и изградњом инфраструктуре.

У оквиру Секторског циља 1.1.: „Побољшати конкурентност малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних до 2021. године“, фокус у 2018. години је био првенствено на привлачењу инвестиција и новим запошљавањима, те је тако у 2018.г. планирано запошљавање најмање 50 нових радника и најмање 1 инвестиција вриједности од 100.000,00 КМ. Резултати код привлачења нових инвестиција су постигнути још у 2017.г., када су остварене три инвестиције у укупној вриједности од око 2.000.000,00 КМ (текстилни погон "Вастил", трговачки центри „Астор“ и „Корт“). У току 2017. године је запослено нових 50 радника у маркету „Астор“, а у 2018. запослено је још 150 радника у текстилном погону „Вастил“ и трговачком центру „Корт“. У току 2018.г. су додијељена средства за покретање 3 бизниса самосталних предузетника, а на основу Правилника о условима и начину остваривања подстицајних средстава за самозапошљавање (Службени гласник Општине Нови Град 10/18).

У циљу унапређења пословног окружења, у току 2018.г., у склопу програма сертификације повољног пословног окружења у југоисточној Европи (BFC SEE), се активно радило на испуњавању критеријума за унапређење квалитета услуга и информација које Општина Нови Град пружа привредницима и инвеститорима. Остварен је напредак код свих 10 BFC SEE критеријума, те је укупна испуњеност критеријума са почетних 50,67 % порасла на 86,67%, чиме је испуњен услов за улазак у посљедњу фазу BFC сертификације. BFC сертификат унапређује рад администрације, развија механизме који су од користи инвеститорима, приватном сектору, али и грађанству. Сам програм омогућава укључивање привреде у развојне процесе општине и општинске управе и један је од елемената привлачења инвестиција.

Активности усмјерене на привредни развој и стварање повољне пословне климе су резултовале и растом извоза, који се, повећао за 34,85% у односу на 2016. годину (укупан извоз у 2016. години износио је 17.345.427,00 КМ, док је у 2018. износио 36.878.000,00 КМ).

Према подацима Републичког завода за статистику РС, у Новом Граду је у 2018. години дошло до повећања броја запослених, и то за 3,26% у односу на 2016.г. Такође, према евиденцији Завода за запошљавање РС, евидентан је драстичан пад броја лица која траже запослење, и то за 72,57% у односу на 2016.г, што указује на проблем недостатка радне снаге, са којим се општина Нови Град тренутно суочава.

На основу напријед наведених показатеља, предвиђени исходи за 2018. годину су потпуно остварени, међутим није дошло до потпуног остварења секторског циља, које се очекује до краја 2021. године.

У оквиру Секторског циља 1.2.: „Постати препознатљиво туристичко одредиште, првенствено за ријечни и спортско-рекреативни туризам, до 2021. године“ је предвиђен низ вишегодишњих пројеката и мјера до 2021. године, док су у 2018.г. години предвиђена 2 пројекта: „Интегрални план промоције туристичке понуде и инвестиција у туризам општине Нови Град“ и „Развој препознатљивог и конкурентног туристичког производа ријечног, риболовног и спортско-рекреативног туризма“. Кроз ове пројекте је планиран је раст броја туриста од најмање 10% до 2021. г. у односу на 2016, креирање најмање једног туристичког производа ријечног, спортско-рекреативног и риболовног туризма, повећање броја смјештајних капацитета општине, те уврштавање туристичке понуде Новог Града у понуду најмање једног туроператора.

Лимитирајући фактори код развоја туризма наше општине се огледају, прије свега, у неизграђеној туристичкој инфраструктури и супраструктури, а недостатак адекватних смјештајних капацитета поготово утиче на развој омладинског, екскурзионог туризма и спортско-рекреативног туризма. Ови проблеми могу директно угрозити остварење циља који се односи на повећање броја туриста до 2021. године (за најмање 10% у односу на 2016.).

Општина Нови Град тренутно располаже са укупно 97 лежаја (Мотел „New Sanatron“- 38 лежаја, Мотел „Арена“- 28 лежаја, Преноћиште „Млин на Ади“- 10 лежаја, Кућа за одмор "Унске терасе"-21 лежај), што у великој мјери ограничава будући развој туризма у цјелини, али и развој специфичних видова туризма, те је у наредном периоду потребно активности више усмјерити на стварање смјештајних капацитета на подручју општине, кроз приватни смјештај, хостеле и кампове.

Природни и антропогени туристички потенцијали се континуирано промовишу путем манифестација, док је за дефинисане туристичке производе (лађарење, рафтинг, риболов, сеоски туризам и дидактичке фарме) израђен промотивни материјал у виду брошура, летака и промотивних филмова, који су учешћем на међународним сајмовима туризма (Београд и Љубљана) дистрибуисани потенцијалним туристима.

Једини могући начин праћења броја туриста и посјетилаца на подручју наше општине тренутно је кроз наплату боравишне таксе, те је, према овим подацима, у 2018. години дошло до смањења броја ноћења за 28% у односу на 2016¹.

¹Укупно наплаћена боравишна такса на подручју општине Нови Град у 2016.г. је износила 3.487.50 КМ, у 2017.г. 2.687,50 КМ, у 2018.г. 2.505,83 КМ. Према Одлуци о висини боравишне таксе на подручју општине Нови Град (Сл.Гласник Општине Нови Град 4/16), боравишну таксу по сваком оствареном ноћењу у угоститељском објекту за смјештај плаћају домаћи и страни држављани у износу од 1,50 КМ.

С обзиром да је реализација стратегије још увијек у почетној фази, али и због наведених лимитирајућих фактора, није дошло до остварења овог секторског циља, те је потребно у наредном периоду активније радити на унапријеђењу туристичке инфраструктуре и супраструктуре, како би се створили основни предуслови за остварење постављених циљева у сектору туризма.

У оквиру Секторског циља 1.3.: „Унаприједити комерцијалну производњу и стимулисати предузетништво у пољопривреди до 2021 године,“ планиран је раст броја регистрованих пољопривредних газдинстава од најмање 5% до 2021., повећање количине произведених органских производа за 4% у 2018.г., најмање 5 тона пласираних пољопривредних производа у 2018.г., те повећање обима биљне и сточарске производње за 2% у 2018.г.

Кроз низ мјера подршке биљној и сточарској производњи, те едукацијама и савјетодавним услугама за пољопривредне произвођаче, као и промоцију пољопривредних производа са подручја општине Нови Град, у 2018. години је дошло до повећања броја пољопривредних газдинстава за 22,49% у односу на 2016., што чини скоро 10 пута више од планираног раста за 2018.г. и преко 4 пута више од планираног циља за 2021.г. (2016. године - 618, 2017. године - 679, 2018. године - 757 пољопривредних газдинстава). Такође, дошло је и до повећања обима производње млијека за 1%, корнишона за 10%, органске ароније за 92% (јер је засад у 2017.г. био захваћен мразом), меда за 10%, повећање обима биљне производње за 10%. Путем манифестације „Дани пчеларства, воћарства и нашег села“ пласирано је 9 тона производа, а 5 произвођача је урадило анализе контроле плодности земљишта, те су повећане површине на којима су проведене препоручене мјере унапријеђења квалитета земљишта за 16%. Услуге Одсјека за пољопривреду је користило 700 произвођача у 2018.г, те је успостављена сарадња са 3 откупљивача, а у систему откупа се налази 74 произвођача.

У циљу раста прихода пољопривредних домаћинстава, пројектом „Развијање капацитета за производњу традиционалног сира на подручју општине Нови Град“, у 2018. години потпуно су опремљене 3 мини сиране. Од овог пројекта директну корист има 9 домаћинстава, са укупно око 45 чланова. Капацитет ових сирана је прерада 100 литара млијека дневно (производња 10 кг сира дневно) по сирани, а све сиране су почеле са радом у 2018. години. Процјена је да се произведе 300-400 кг сира мјесечно по сирани. (900 -1200 кг укупно мјесечно). Годишња производња сира износи 10,8 -14,4 тоне укупно за све три сиране, чиме је планирани исход пројекта надмашен за око 4 пута.

С обзиром да је један од индикатора за остварење овог стратешког циља раст прихода комерцијалних пољопривредних газдинстава за 5% до 2021.г., а ови подаци тренутно нису доступни, није могуће овај секторски циљ оцијенити као потпуно испуњен, иако су потпуно испуњени сви остали индикатори.

Друштвени развој:

Фокуси друштвеног развоја општине Нови Град су сљедећи:

- Унапређење постојеће и изградња нове инфраструктуре за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима,
- Јачање запошљивости, предузетништва и друштвеног ангажовања младих, увођењем постицајних и стручних мјера и сервиса,
- Изградња инфраструктуре и побољшање јавних услуга за старије становништво и осјетљиве групе.

У оквиру Секторског циља 2.1.: „Унапређена инфраструктура за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине до краја 2021. године“, планирано је унапређење путне и комуналне инфраструктуре и капацитета локалне управе. У 2018. години је планирано 6 пројеката усмјерених на унапријеђење путне инфраструктуре и водоснабдијевања, док је 3 пројекта планирано за унапријеђење капацитета локалне управе.

Током претходне године су асфалтирана и реконструисана 102 путна правца укупне дужине од 25 км, изграђен је водоводни систем у насељима Мала Новска Рујишка, Благај Ријека, Благај Јапра, Масловаре, Петковац, Сводна и Шклобучари.

Ове активности су утицале на покривеност домаћинстава са приступом контролисаној води за пиће, који у 2018.г. износи 60,74%, , што је за 24,51% више у односу на 2016.г.

У оквиру овог секторског циља, предвиђено је повећање степена задовољства грађана административним услугама за 10% до 2021.године у односу на 2016.годину, а у спроведеној анкети Општинске управе општине Нови Град за ИСО стандард у 2018. години, од 87 анкетираних лица, њих 98% је одговорило да је задовољно или углавном задовољно, а само два анкетираних лица су одговорила да нису задовољни услугом Општинске управе.

Што се тиче мјерења степена задовољства становништва комуналном и саобраћајном инфраструктуром, тренутно не постоје подаци за овај индикатор, али ће се овај индикатор мјерити путем on line анкете. Анализа резултата истраживања привредног сектора о условима пословања, доступности и квалитету комуналних услуга и потреба за радном снагом која је спроведена 2018. године на 50 привредника, говори да је већина привредника потпуно или дјелимично задовољна услугама водоснабдијевања, одводње отпадних вода, одвоза комуналног отпада и путном инфраструктуром. Водоснабдијевањем је потпуно и дјелимично задовољно 88% (44), привредника, одводњом отпадних вода потпуно и дјелимично задовољно је 78% (39) привредника, одвозом комуналног отпада 84% (42) привредника, а путном инфраструктуром 78% (39) привредника.

Код унапријеђења капацитета локалне управе, током претходне године Општинска управа Општине Нови Град је у току 2018.године реализовала пројекат „Е-општина“ (www.euprava.opstina-novigrad.com). Пројекат се првенствено односио на увођење електронског пословања у општинској управи имплементацијом Система за управљање документима – lmeDMS и апликације за електронску управу – еУправа.

Систем за управљање документима lmeDMS (Document management system), поред управљања документима, омогућава и следеће:

- Доступност свим електронским документима према дефинисаним правима приступа запослених (осигуравање докумената);
- Управљање пословним процесима и бољу организацију рада;
- Управљање животним циклусом документа;
- Управљање физичком и електронском архивом.

Електронска управа (еУправа) поједностављује и убрзава комуникацију грађана и општине, те повећава транспарентност јавног сектора у пружању јавних услуга. Захваљујући еУправи, више није потребно да корисници долазе у Општинску управу општине Нови Град како би сазнали у којој фази се предмет налази, предали захтјев, попунили одређен образац или поднијели пријаву, јер су на овој страници доступне све информације везане за услуге које пружа Општинска управа општине Нови Град. Поред формулара који се могу попунити и одштампати,

корисницима су доступне и информације везане за таксе, накнаде и одговорну организациону јединицу која је задужена за обраду предмета.

Апликација обухвата сљедеће модуле:

- еМатичар – представља модул који омогућава грађанима да на једноставан и брз начин могу добити изводе из матичних књига (МКР, МКВ, МКД, МКУ) у било које доба дана 24/7/365;
- еДокументи – омогућава грађанима да добију све потребне информације и да на једноставан начин попуне одређене пријаве/захтјеве/образце он-лине путем;
- еДијаспора – убрзава процес комуникације на релацији дијаспора-јавна управе/општине те повећава транспарентности јавног сектора у пружању јавних услуга и за грађане који се налазе у дијаспори. Путем сервиса еДијаспора, свим грађанима у дијаспори је омогућено да понуде разне видове сарадње, или једноставно поставе питање везано за услуге које пружа Општинска управа;
- Сервис48 – грађани у сваком моменту могу електронски пријавити комунални проблем или поставити питање Општинској управи;
- еСтатус – електронска провјера статуса поднесеног захтјева, да ли је завршен или код кога се налази поднесени захтјев.

Имплементацијом информатичке технологије, направљен је потпуни реинжењеринг пословних процеса - успостављени су брзи комуникациони канали и системска координација активности. Папирнати документи су у великој мјери замијењени електронским, аутоматизован је поступак обраде предмета и докумената, службеницима је осигуран тренутни приступ свим релевантним информацијама, успостављена је потпуна транспарентност пословања, а грађанима и привредним субјектима је омогућен тренутни увид у властити предмет путем интернета, прибављање извода из матичних књига, могућност пријаве комуналних проблема или да понуде разне видове сарадње, те да поставе питање везано за услуге које пружа Општинска управа.

Увођење електронског пословања у Општини Нови Град је озваничено 06.09.2018.г., а потпуна примјена система је почела од 01.01.2019. године, када је цијела општинска управа почела да ради кроз DMS. Обуку за кориштење апликације прошла су укупно 62 запослена, која у оквиру својих послова воде управни поступак или имају дотицаја са управним поступком. Поједностављено је и унапријеђено 135 грађанских административних поступка.

Осим DMS апликације, пуштен је у рад сајт www.euprava.opstina-novigrad.com путем којег грађани и привредни субјекти могу да упућују online захтјеве према администрацији, пријављују проблеме, провјере статус свог предмета или да предложи неку идеју за пројекат. Ово омогућава потпуно ефикасно и транспарентно пословање општинске управе, али што је најважније, у великој мјери смањује трошкове и вријеме грађана.

С обзиром да је овај начин пословања тек почео са примјеном, квантитативни подаци о ефектима примјене електронског пословања ће бити доступни најмање након 6 мјесеци примјене, односно након јуна 2019.г.

С обзиром да је имплементација стратегије још увијек у почетној фази, овај секторски циљ је дјелимично остварен, али су створени сви предуслови за његово остварење у наредном периоду имплементације.

У оквиру Секторског циља 2.2.: „Смањена незапосленост младих кроз повећање запошљивости и унапређење образовних капацитета и обогаћени садржаји за младе до 2021. године“, је дјелимично остварен. Током претходне године, кроз 8 пројеката, највише се фокусирао на обогаћивање садржаја за младе и унапријеђење омладинског и грађанског активизма путем пројеката неформалних и формалних група младих и грађана, приликом чега је имплементирано 26 пројеката кроз пројекат „Омладинска банка“, а двије омладинске организације (ОЦКИ, Green Team) су подржане кроз пројекат „Финансијска подршка омладинским организацијама и другим НВО-има“. Поред тога, у току 2018. године активно се радило на изради документа „Омладинска политика општине Нови Град“, чије усвајање се очекује у првој половини 2019.г. Такође, Општина Нови Град је у 2018. години радила на унапријеђењу образовних капацитета за дјецу свих узраста, те је додијелила укупно 156 стипендија студентима и ученицима средњих школа. У циљу одрживости бошњачке културе на подручју општине Нови Град, одржан је низ културних манифестација којима је промовисана бошњачка култура у сарадњи са партнерским организацијама из Њемачке и Културном заједницом „Новљани“.

Потребно је указати на проблем константног смањивања броја ученика у основним и средњим школама на подручју општине Нови Град, гдје се у 2018. години број ученика смањио за 27 %, у односу на 2016². Међутим, пад броја ученика основних и средњих школа је, не толико драстичан, тренд и на републичком нивоу, гдје је тај пад скоро 10 пута мањи него што је то случај код општине Нови Град³, те износи 3% мање ученика у 2018.г. у односу на 2016.г.

С обзиром да у 2017. години није дошло до значајније промјене код смањења чекања младих на запослење, овај секторски циљ није остварен.

Према процјенама Републичког завода за статистику РС, укупан број становника у општини Нови Град за 2017.г. износи 24.203, од чега је преко 28 % становништва старије од 60 година, док је просјечна старост становништва 43 године, што указује на демографску старост становништва. Стопа наталитета за 2017.г. износи 6,11‰, морталитета 15,73‰, природног прираштаја -9,62 ‰ (природни прираштај Републике Српске износи -4,61‰), а миграциони салдо у 2017.г. износио је -104.⁴

Тренутно није успостављен механизам праћења степена задовољства родитеља инфраструктуром и услугама за дјецу и младе, као ни степена задовољства младих садржајима за младе, тако да тренутно ови подаци не постоје. У наредном периоду ће се путем on line анкете пратити ови индикатори. Податак о времену чекања младих на запослење је тражен од Завода за запошљавање РС, биро Нови Град, међутим одговорено је да Завод не располаже овим подацима. Стога, овај индикатор ће се у наредном периоду пратити путем других доступних података којима Завод располаже.

Поред напора који су учињени у 2017. и 2018.г. години и планираних активности за наредни период имплементације, негативни трендови код природног прираштаја, старосне структуре становништва и миграционог салда могу значајно угрозити остварење овог секторског циља, те о томе треба водити рачуна у наредном периоду имплементације стратегије.

² 2016.г.-2 798 ученика, 2017.г.-2 675 ученика, 2018.г.- 2 040 ученика. (Извор: Одјељење за друштвене дјелатности).

³ 2015/2016.г.- 135 759 ученика основних и средњих школа у Републици Српској, 2016/2017. г.- 133 448 ученика основних и средњих школа у Републици Српској, 2017/2018.г. : - 130 826 ученика основних и средњих школа у Републици Српској (извор: републички завод за статистику РС, 2019.г.)

⁴ Градови и општине Републике Српске 2018", Републички завод за статистику РС, бања Лука, децембар 2018.г.

У оквиру Секторског циља 2.3.: „Унапређени капацитети за подршку старијем становништву и осјетљивим групама становништва до 2021. године“, у оквиру којег се претходне године, кроз 5 пројеката, навише се фокусирао на социјално угрожене категорије становништва чији су домови оштећени у поплавама 2014.г., на расељена лица и повратнике, младе брачне парове који немају право на процедуру асистираних репродукције на терет средстава обавезног здравственог осигурања, те на дјецу у ризику (дјеца са посебним потребама, дјеца из дисфункционалних породица, дјеца са вишеструким проблемима и дјеца из ромске популације).

Програм за опоравак од поплава – Стамбено збрињавање, којег финансира ЕУ, а спроводи УНДП, је започет у септембру 2017. године, и имао је за циљ да стамбено збрине и економски оснажи најугроженије породице чији су домови оштећени или уништени у поплавама и клизиштима. Овај програм се спроводио у 44 општине БиХ, од којих је једна и општина Нови Град. Пројекат је завршен у 2018.г., у току којег је помоћ добило 6 корисника у виду изградње и санације стамбених објеката, те економског оснаживања кроз подршку развоју пољопривреде.

„Регионални стамбени пројекат ДПС2“, који је завршен у 2018.г. и који се односи на одрживу социјалну и економску интеграцију повратника и расељених у Новом Граду, је пројекат који је спроводило Министарство за људска права и избјеглице БиХ и Министарство за избјеглице и расељена лица РС, а додијељене су донације пољопривредне механизације за пет породица и изградња кућа за 3 корисника, те је изграђено 9 нових кућа и адаптирана 21 кућа за повратнике на подручју општине Нови Град.

Пројектом „Подршка пронаталитетној политици општине Нови Град“ су у току 2018.г. одобрена два Захтјева за вантјелесну оплодњу, а пројектом којег проводи Центар за социјални рад, „Успостава и регистрација дневног центра з адјецу у ризику“, обезбијеђени су услови за дневни боравак 30-50 дјеце у ризику, са којима ради стручни тим, те 10 волонтера. Овај центар се до сада финансирао из разних пројеката невладиних организација, а да би опстао- потребно је пронаћи нови начин финансирања, те институционализовати Дневни центар за дјецу у ризику.

Тренутно није успостављен механизам праћења степена задовољства старијих лица услугама подршке, као ни степена задовољства особа са инвалидитетом инфраструктуром и садржајима. У наредном периоду ће се спровести анкета преко Центра за социјални рад. Висина средстава усмјерена на подршку социјално угроженим категоријама у 2016.години износи 797.339,00КМ, а 2017.године износи 836.560,00КМ, што чини повећање за 10,18%. У 2018. години видљиво је знатно повећање које је усмјерено на подршку социјално угроженим категоријама и износи 970.240,00 КМ, што је за 15,7% више у односу на 2017. годину, и за 21,68% у односу на 2016.г.

Одређени предуслови за остварење овог секторског циља су створени, али циљ није остварен. У наредном периоду је потребно интензивирати активности на реализацији овог секторског циља.

Сектор заштите и унапређења животне средине:

Фокуси за сектор животне средине општине Нови Град су сљедећи:

- Заштита ријека од загађивања (фокус на пречишћавање отпадних комуналних вода и других испуста у ријечне токове);
- Заштита од хидрометеоролошких непогода, првенствено од поплава, и технолошких катастрофа, попут пријетње од одлагања радиоактивног отпада у пограничном подручју Републике Хрватске;

- Унапређење енергетске ефикасности у зградарству;
- Побољшање управљања отпадом, са фокусом на повећање количина рециклираног отпада и покривање цјелокупног подручја Општине услугом одвоза отпада.

У 2017. и 2018.г. су реализоване активности на реализацији Секторских циљева 3.1.,3.3., 3.4., и 3.5. Активности на реализацији циља 3.2. („Побољшано управљање отпадом до краја 2021. године“) су пролонгиране за 2020.г., а односе на увођење система сортирања отпада и рециклаже.

У оквиру Секторског циља 3.1.: „Унапређен систем заштите и спашавања од природних катастрофа и других несрећа до краја 2021. године“, у 2018. години су планирана 4 пројекта, од којих је за 2019.г. пролонгиран пројекат „Ревизија плана управљања отпадом“. У оквиру реализованих активности, набављен дио опреме за Ватрогасну јединицу (униформе, опрема, чамац), те је израђен пројекат „Побољшање капацитета комуналног предузећа КОМУС“, којим се у 2018.г. аплицирало за средства код ИРБРС-а. У току 2018.г. је у оквиру пројекат „Одговорно управљање простором-смањити нелегалну градњу“ легализовано 28 објеката.

У периоду од 2011-2017, највећа материјална штета се десила 2014. године, услед поплава, те укупан износ штета за овај период износи 14.340.156,04 КМ.⁵ Највећи дио материјалне штете се односи на пољопривредна газдинства која износе 77,51% од укупно настале штете. У Периоду од 2014.године до 2018. године није било пријављених материјалних штета насталих елементарним непогодама.

Овај секторски циљ је само дјелимично остварен, јер се значајнији напредак очекује у наредном периоду имплементације.

У оквиру Секторског циља 3.2.: „Побољшано управљање отпадом до краја 2021. године“, планиран је 1 пројекат у 2018. години, и то: „Увођење система сортирања отпада и рециклаже-Зелена острва“, али је пројекат пролонгиран за 2020.г., тако да циљ није остварен.

Рад Општинске управе Општине Нови Град у 2017. и 2018. години био је усмјерен првенствено на заустављање изградње одлагалишта радиоактивног отпада на Трговској гори у Републици Хрватској, који је, као пројекат, формално завршен 2017.године. Међутим, с обзиром на важност, активности су настављене и у току 2018.године. Заједно са сусједним општинама у сливу ријеке Уне, ресорним министарством у Влади РС, Предсједником Владе Републике Српске, а касније и Државном агенцијом за радијацију и нуклеарну безбједност у БиХ, активно се радило на алармирању свих релевантних институција у БиХ, од којих је тражено да се предузму активности у циљу спречавања изградње одлагалишта радиоактивног отпада на поменутој локацији, која је смјештена на 2 км од центра Новог Града. Највећу подршку пружио је Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, које је покренуло поступак проглашења претходне заштите подручја ријеке Уне, узимајући у обзир чињенице да постоји опасност да ће ово подручје бити озбиљно угрожено планираном изградњом одлагалишта радиоактивног и истрошеног нуклеарног горива на локацији Трговска гора у Хрватској. Влада Републике Српске донијела је Рјешење о проглашењу претходне заштите Парка природе „Уна“ дана 29.03.2018. године. (Сл. гласник РС број 32/18).

У оквиру овог секторског циља очекује се повећање броја домаћинстава која су обухваћена системом организованог прикупљања отпада, повећање профита од продаје рециклажног отпада и смањен ризик од нуклеарног отпада за категорију ниже.

⁵Извор: Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове, Одјељење за привреду и пољопривреду

Према подацима КП „Комус“, систем организованог прикупљања отпада у руралним насељима обухвата 11% становништва у 2018.г., док је годишњи профит од рециклажног отпада повећан за 2,9 пута у односу на 2016.г.⁶. У периоду од 01.01.2018.-30.09.2018.године на депонију „Шућа“ је депоновано 4.155,00 тона отпада.

Овај секторски циљ није остварен, али планираним активностима за наредни период и створеним предусловима у извјештајном периоду, значајнији резултати на остварењу овог секторског циља се очекују у наредном периоду имплементације.

У оквиру Секторског циља 3.3.: „Уведен системски приступ за унапређење енергетске ефикасности у општини до краја 2019. године“, планиране су активности само у 2017.г., али с обзиром на значај пројекта „Енергетска ефикасност у образовним институцијама“, у оквиру којег су санирани објекти СШЦ „Ђуро Радмановић“, основних школа у Великој Рујишкој, Блатни и Радомировцу, дјечијем вртићу „Пчелица Маја“, у складу са стандардима енергетске ефикасности (2017.г. реализовано је 687.826,56 КМ), пројекат је поново уврштен у План имплементације стратегије за наредни период. Продужено је трајање пројекта, извршене су корекције увођењем нових активности, те кориговањем финансијске конструкције, а у складу са Планом капиталних инвестиција, те је у наредном периоду планирана адаптација објеката Гимназије и ОШ „Вук Караџић“.

У погледу повећања уштеда енергије, планиране су уштеде енергије у јавним установама за најмање 3 пута у периоду 2017-2021. у односу на период до 2016. године. Примјеном мјера енергетске ефикасности у јавним установама, у току 2018.г. је дошло до смањења потрошње енергије у јавним установама за 10.391,00 КМ, или за 7,20 % у односу на 2016.г.⁷

С обзиром да су активности на успостави системског приступа за унапређење енергетске ефикасности завршене тек у другој половини 2018.г., секторски циљ није остварен у 2018. години, али реализованим активностима као и планираним активностима за наредни период, створени су предуслови за остварење овог секторског циља.

На територији општине Нови Град дана 07.05.2015.године је извршено мјерење радиоактивности (Брзина дозе) на пет локација у граду као и изнад ријеке Уне. Мјерењем је утврђено да вриједност брзине дозе не одступа од просјечне вриједности показаног зрачења, које се мјери „Гама станицом“ у Новом Граду, претходних неколико година. Податке за остале године нису доступни јер се није вршило мјерење након 2015.г.

У оквиру Секторског циља 3.4.: Заштита водотокова од загађења испустима комуналних отпадних вода до краја 2021. године, планирана су 2 пројекта, од којих је један пролонгиран за 2019.г., и то: „Ревизија плана за воде и заштиту животне средине“. Пројекат „Уређење и заштита изворишта Скакавац“ је успјешно реализован, уз подршку Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске. Саниран је извор Скакавац и уређен је ток потока у дужини од 330 метара. Подаци о садржају фосфата и нитрата у водотоковима не постоје тренутно, те није могуће оцијенити степен реализације овог стратешког циља.

⁶ Општина Нови Град нема успостављен систем прикупљања рециклажног отпада, међутим КП „КОМУС“ врши сакупљање и ручно разврставање амбалажног отпада. Остварени годишњи профит од продаје рециклажног отпада је у 2016.г. износио 3.730,00 КМ, у 2017.г. 7.694,00 КМ, а у 2018.г. 11.063,00 КМ.

⁷ Према подацима у Ребалансу буџета општине Нови Град за 2018.г., потрошња енергије у јавним установама у 2016.г. износи 144.163,00 КМ, 2017.г. 150.622,00 КМ, а у 2018.г. 132.772,00 КМ.

У оквиру Секторског циља 3.5.: Заштита земљишта од загађења и нелегалне градње до краја 2021. године. Планирано је да број узорака пољопривредног земљишта у којима нису пронађени остаци пестицида буде већи од 60 % у 2021. години, у односу на 2017. годину. С обзиром да нема података о остацима пестицида у пољопривредном земљишту, овај циљ се не може оцијенити као реализован.

Планирано је такође и да најмање 50 % обрадивог земљишта буде заштићено забраном изградње објеката до краја 2021. године у односу на 2016. годину, а према подацима Одјељења за привреду и пољопривреду, површина обрадивог земљишта у односу на укупну површину општине се у 2018.г. повећала за 2% у односу на 2016.г.

Овај секторски циљ није остварен, али су створени предуслови за постизање жељеног циља у наредном периоду имплементације, а за оцјену успјешности реализације овог циља неопходно је у наредном периоду успоставити и системе праћења података о остатку пестицида у земљишту.

3.4. Вертикална и хоризонтална усклађеност и ниво интегрисаности

У складу са планираним развојним приоритетима који су **вертикално усклађени** са стратешким и планским документима виших нивоа власти, општина је у 2018. години реализовала активности на имплементацији 5 пројеката, и то:

- „Подршка биљној и сточарској производњи“, путем подстицаја Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске,
- „Развијање капацитета за производњу традиционалног сира на подручју општине Нови Град“, преко Финансијског механизма за финансирање пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја ИРБРС-а,
- „Асфалтирање локалних путева“, који је суфинансиран средствима Владе РС (јавне инвестиције и клириншки диг) и Владе Републике Србије,
- „Изградња и уређење школских/ дјечијих игралишта“, који је суфинансиран средствима Владе Републике Србије,
- „Регионални стамбени пројекат ДПС2“, који је суфинансиран средствима Министарства за људска права и избјеглице БиХ и Министарства за избјеглице и расељена лица РС,

При томе из екстерних извора виших нивоа власти је „привучено“ 1.914.735,59 КМ, гдје су доминирала средства Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Буџета Републике Српске (јавне инвестиције, клириншки дуг), Министарства за избјегла и расељена лица РС, Министарства за људска права и избјеглице БиХ и средства Владе Републике Србије.

У погледу **хоризонталне усклађености** значајно је нагласити следеће активности:

- Организовање манифестације „Дани пчеларства, воћарства и нашег села-Нови Град“, који има снажан утицај на економски сектор и доприноси афирмацији и повезивању локалних привредника и пољопривредника,
- Изградња путне и комуналне инфраструктуре, која директно доприноси унапређењу квалитета живота грађана у области друштвеног развоја, као и економском развоју општине,

У наредном периоду се наставља реализација повезаних, значајних пројеката који се тичу унапређења путне и комуналне инфраструктуре, израде просторно – планске и техничке документације, пројекти унапређења енергетске ефикасности у јавним објектима и пројекти подстицаја привреде и пољопривреде, који су међусобно повезани и у синергији и који, кроз међусекторске утицаје, треба да дају значајан допринос остварењу свих стратешких циљева, а тиме и визије Општине Нови Град

3.5 Институционални капацитети општинске управе и сарадња са битним актерима

Послове централне координационе јединице за управљање развојним активностима у општини Нови Град проводи **Одсјек за управљање развојем**, који је 2018.године, према Одлуци о оснивању Општинске управе Општине Нови Град (Сл.гласник општине Нови Град 9/18) формиран као самосталан одсјек Општинске управе Општине Нови Град.

Послови Одсјека за управљање развојем се првенствено односе на израду и спровођење стратешких докумената економског развоја општине, као и њихово праћење, анализирање и извјештавање о постигнутим резултатима, припрему и спровођење одлука, програма, планова и других аката који се односе на развој општине, те припрему и реализацију пројеката из области економског и друштвеног развоја, као и из области заштите животне средине.

Поред тога, Одсјек сарађује и координише рад са другим дијеловима општинске управе по питањима инвестиција, грантова, израде и имплементације развојних пројеката, сарађује са домаћим и међународним инвеститорима и донаторима из дјелокруга својих послова, успоставља сарадњу са општинама и градовима из окружења на националном, међунационалном и транснационалном нивоу, те врши промоцију општине.

Према Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Општинској управи Општине Нови Град (Сл.гласник општине Нови Град 9/18), у Одсјеку за управљање развојем утврђује се 6 радних мјеста за 7 извршилаца, и то:

Р.б р.	Назив радног мјеста	Категорија	Број извршилаца
1.	Шеф Одсјека за управљање развојем	II	1
2.	Самостални стручни сарадник за стратешко планирање, интеграције и сарадњу	V	1
3.	Самостални стручни сарадник за подстицање локалне привреде и подршку инвеститорима	V	2
4.	Виши стручни сарадник за развој, имплементацију и праћење пројеката	VI	1
5.	Виши стручни сарадник за инвестиције	VI	1
6.	Стручни сарадник за административно - техничке послове	VII	1

Општина Нови Град сарађује са битним актерима и његује јавно-приватни дијалог кроз различите активности, а првенствено кроз сарадњу са **Привредним савјетом**. Привредни савјет општине Нови Град постоји од 2013. године, а у 2018.г. одржане су 3 сједнице Привредног савјета, на којима се разговарало о питањима од значаја за привреду.

Као кључни механизам за учешће заједнице у управљању локалним развојем формирано је **Партнерство за развој општине Нови Град**, којег чине 47 чланова из локалне администрације, јавних установа, привреде, невладиног сектора, мјесних заједница и националних мањина.

4. КЉУЧНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ

На подручју општине Нови Град, према процјени, у 2017. години живи 24.023⁸ становника, од чега је 4.080 запослених, док је на евиденцији 735 лица која траже запослење. Просјечна нето плата је 763,00 КМ.

Преко 28 % становништва је старије од 60 година, док је просјечна старост становништва 43 године, што указује на демографску старост становништва. Стопа наталитета за 2017.г. износи 6,11‰, морталитета 15,73 ‰, природног прираштаја -9,62 ‰ (природни прираштај Републике Српске износи -4,61‰), а миграциони салдо (разлика броја досељеног и броја одсељеног становништва) у 2017.г. износио је -104.

Упоређујући податке из 2016. и 2018. године, дошло је до незнатног повећања броја запослених (3,26%), међутим евидентан је и драстичан пад број лица која траже запослење, и то за 72,57 % у односу на 2016.г, што указује на проблем недостатка радне снаге, са којим се општина Нови Град тренутно суочава.

Табела 6. Приказ макропоказатеља за полазну и извјештајну годину (попуњене су колоне за које се могло доћи до података)

ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ РАЗВОЈА	Инди-катор	Полазно стање			2018. година			РЕПУБЛИКА СРПСКА		
		2016						2017/2018		
		Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж
Становништво ⁹	број	24.336	12.157	12.179	24.023	12.012	12.011	1.153.017	563.187	589.830
Запослених становни-ка ¹⁰	број	3.951	2.133	1.818	4.080	2.206	1.874	266 309	147 106	119 203
	%	16 %	17 %	15 %	17%	8%	16%	23%	21%	20%
Незапослених становника ¹¹	Број	2.680	1668	1012	735	423	312	96 005	46 856	49 149
	%	11%	14%	8%	3%	3%	3%	8%	8 %	8 %
Бруто домаћи производ ¹²	износ	нема податка						10 593 000 хиљ. КМ ¹³		
	по глави	нема податка						9 187 КМ		
Инвестиције на територији ЈЛС ¹⁴	износ	7 204 хиљ.КМ			10 648 хиљ.КМ			1 612 886 хиљ.КМ		
Број предузећа/1 000 становника ¹⁵	омјер	19			20			27		
Просјечна нето плата у КМ ¹⁶	износ	718,00			742,00 КМ			857,00 КМ		
Број ученика основних и средњих школа	број	115			85			113		

⁸ Републички завод за статистику РС, процјена броја становника за 2017.г.

⁹ Подаци РЗЗС РС- процјена броја становника по годинама

¹⁰ Извор: Привредна кретања у Републици Српској и подручју Коморе Бања Лука за период јануар-децембар 2018. године, Привредна Комора РС

¹¹ Извор: ЈУ „Завод за запошљавање РС“ -активна понуда радне снаге, 31.12.2018.

¹² Извор: „Ово је Република Српска“, РЗЗСРС, 2018.г.

¹³ Извор: „Макроекономски показатељи Републике Српске“, Министарство финансија, март 2019.г.

¹⁴ Извор: „Градови и општине“, РЗЗС РС, 2018.г.

¹⁵ Извор: „Градови и општине Републике Српске“, РЗЗС РС, 2017.г. „Ово је Република Српска“, РЗЗСРС, 2017.г. „Градови и општине“, РЗЗС РС, 2018.г.

¹⁶ Извор: Привредна кретања у Републици Српској и подручју Коморе Бања Лука за период јануар-децембар 2018. године, Привредна Комора РС

на 1000 становника ¹⁷				
Социјални трансфери по глави становника ¹⁸	поглави	32,76 КМ	36,22 КМ	1.875,23
Број љекара/1000 становника ¹⁹	омјер	0,90	0,98	2,15
Износ реализованих средстава за приоритете из развојне стратегије	износ	4.476 хиљ. КМ (2015.г.)	4.921 хиљ. КМ (2018.г.)	нема податка
ДОПУНСКИ ИНДИКАТОРИ РАЗВОЈА*				
Удио реализованих капиталних инвестиција у буџету ЈЛС ²⁰	омјер	16%	37,50% (план за 2018г.)	
Пољопривредних газдинстава/1000 становника ²¹	омјер	25	27	Нема података
Број корисника социјалне помоћи/1000 становника ²²	омјер	77	76	175
Здравствено осигураних лица у односу на укупно становништво ²³	омјер	91	89	78,46
Број активних чланова у спортским институцијама ²⁴	број	774	971	Нема података
Покривеност домаћинства са приступом контролисаној води за пиће ²⁵	проц енат	58%	60%	Нема података
Покривеност домаћинства одвозом крутог отпада ²⁶	проц енат	75%	80%	Нема података
Број насељених мјеста без асфалтиране путне комуникације ²⁷	број	2	2	Нема података
Број домаћинства без приступа електричној енергији ²⁸	број	0	0	Нема података

¹⁷ Извор: Одјељење за друштвене дјелатности, „Ово је Република Српска“, РЗЗСРС, 2017.г.

¹⁸ Извор: Буџет општине Нови Град- дознаке грађанима које се исплаћују из Буџета општине

¹⁹ Извор: Дом здравља Нови Град, (број љекара у 2016.г. 22, у 2017.г.24), „Статистички годишњак РС за 2017.г.“-РЗЗС РС, 2017.г.

²⁰ Извор: Извјештај о реализацији капиталних инвестиција на подручју општине Нови Град за 2016.г., износ капиталних инвестиција у 2016.г. је износио 1.37.628,00 КМ, а укупни текући расходи у 2016. г. износили су 9.586.233,00 КМ

²¹ Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

²² Извор: Центар за социјални рад, Нови Град, „Статистички годишњак РС за 2017.г.“-РЗЗС РС, 2017.г.

²³ Извор: Дом здравља Нови Град, „Ово је Република Српска“, РЗЗСРС, 2017.г.

²⁴ Извор: Одјељење за друштвене дјелатности

²⁵ Извор: „Водовод и канализација“ад, Нови Град

²⁶ Извор: Одјељење за друштвене дјелатности

²⁷ Извор: Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове

²⁸ Извор: ЗП „Електрокрајина“, Бањалука

5. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

Стратегијом интегрисаног развоја општине Нови Град у периоду од 2017-2021.г. планирана је реализација 101 пројекта, од чега је до краја 2018.г. потпуно реализовано 17 пројеката (16,83%), 58 пројеката (74,26%) је у фази реализације, реализација 24 пројекта (5,99%) још није започела, а 3 пројекта су отказана (2,92%). Реализација стратегије у 2018. години, **у погледу броја започетих и завршених пројеката, је висока**, на што указује 74,25 % потпуно или дјелимично реализованих пројеката до краја 2018.г., у односу на планиране пројекте до 2021.г. Од укупно планираних 58 пројеката у 2018.г., 42 пројекта су потпуно или дјелимично реализована (72,41%), док је пролонгирано 10 пројеката (17,24%), а код 6 пројеката су извршене мање корекције (10,34%).

У погледу финансијске реализације, проценат остварења је изнад очекиваног. У 2018.години је планирана реализација 58 пројеката укупне вриједности 4.403.119,74 КМ, а реализација планираних пројеката је надмашила план за 11,76%, те је реализовано укупно 4.921.131,48 КМ. Укупно 22 % од реализованих средстава у 2018. години је реализовано је кроз буџет Општине, а 78 % из екстерних извора. Реализација планираних финансијских средстава из буџета општине је такође надмашила план, и то за 8,80 %. У погледу „привлачења“ екстерних средстава, план се такође премашио, и то за 12,64 %.

Ако посматрамо остварење секторских циљева, очигледно је да **у 2018. години није дошло до потпуног остварења нити једног секторског циља**, највише због тога што је стратегија још увијек у почетној фази реализације и што се још увијек стварају услови за остварење постављених циљева у 2021.г.

Дјелимично је остварено 7 секторских циљева и на добром су путу да буду остварени у наредним годинама. **Највидљивији резултати** су код **СЦ 1.1.** „Побољшати конкурентност малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних до 2021. године“, **СЦ 1.3:** „Унаприједити комерцијалну производњу и стимулисати предузетништво у пољопривреди до 2021. године“, код **СЦ 2.1.** „Унапређена инфраструктура за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине до краја 2021. године.“ и код **СЦ 3.3.** „Уведен системски приступ за унапређење енергетске ефикасности у општини до краја 2019. године“.

Одређени резултати су постигнути и у оквиру **СЦ 1.2.** „Постати препознатљиво туристичко одређиште, првенствено за ријечни и спортско-рекреативни туризам, до 2021. године“, те код **СЦ 2.2.:** „Смањена незапосленост младих кроз повећање запошљивости и унапређење образовних капацитета и обогаћени садржаји за младе до 2021. године“, међутим ти резултати **су знатно испод очекиваних**, те је потребно додатно интензивирати активности на остварењу ових циљева.

У погледу осталих циљева (СЦ 2.2.-Смањена незапосленост младих кроз повећање запошљивости и унапређење образовних капацитета и обогаћени садржаји за младе до 2021. Године, СЦ 2.3. - Унапређени капацитети за подршку старијем становништву и осјетљивим групама становништва до 2021. Године, СЦ 3.1.- Унапређен систем заштите и спашавања од природних катастрофа и других несрећа до краја 2021. године., 3.2.- Побољшано управљање отпадом до краја 2021. године., СЦ 3.4.- Заштита водотокова од загађења испустима комуналних отпадних вода до краја 2021. године, СЦ 3.5. Заштита земљишта од загађења и нелегалне градње до краја 2021. године), **резултати су недовољни или су у потпуности изостали**, углавном због недостатка финансијских средстава за реализацију планираних пројеката, а што указује да је у наредном планском циклусу неопходно интензивирати

активности на реализацији ових секторских циљева, те реалније планирати изворе и износ финансирања за планиране пројекте.

У 2018. години су унапријеђени институционални капацитети за ефикасније управљање развојем. Послове Јединице за управљање развојем обавља Одсјек за управљање развојем, који је у току 2018.г. постао самосталан одсјек.

У домену запажања о оствареном квалитету системског управљања развојем битно је нагласити:

- План имплементације за период 2018-2020. годину је припремљен у складу са Календаром Одсјека за управљање развојем и Правилником о планирању, праћењу и вредновању годишњег рада општинске управе и извјештавању (Службени гласник Општине Нови Град 12/17), те је усвојен уз Извјештај о реализацији Стратегије развоја за 2017.г.,
- Годишњи планови рада одсјека/одјељења за 2018.г. су припремљени у складу са Правилником о планирању, праћењу и вредновању годишњег рада општинске управе и извјештавању (Службени гласник Општине Нови Град 12/17), али не и у дефинисаним роковима, наведеним у Календару Одсјека за управљање развојем. План рада Општинске управе није било предмет расправе на сједницама Скупштине општине Нови Град у 2018.г. У програм рада СО-е Нови Град за 2019.г. је уврштено и разматрање Плана рада ОУ Општине Нови Град, те План имплементације Стратегије интегрисаног развоја за 2019.г., а у складу са Правилником о планирању, праћењу и вредновању годишњег рада општинске управе и извјештавању (Службени гласник Општине Нови Град 11/18),
- Извјештаји о реализацији планова одсјека/одјељења за 2017.г. су урађени и усвојени по старој методологији, неуважавајући принципе, формате и рокове наведене у Календару Одсјека за управљање развојем и Правилнику о планирању, праћењу и вредновању годишњег рада општинске управе и извјештавању (Службени гласник Општине Нови Град 12/17). У програм рада СО-е Нови Град за 2019.г. је уврштено и разматрање Извјештаја о раду ОУ Општине Нови Град и начелника општине, те Извјештаја о реализацији Стратегије интегрисаног развоја за 2018.г., а у складу са Правилником о планирању, праћењу и вредновању годишњег рада општинске управе и извјештавању (Службени гласник Општине Нови Град 11/18),
- Одсјек за управљање развојем је редовно вршио координацију са свим организационим јединицама општинске управе, у смислу припреме корективних мјера код имплементације стратегије за 2018. годину, те евентуалну измјену /допуну Плана имплементације,
- У погледу изградње механизма сарадње са приватним сектором, Општина Нови Град сарађује са битним актерима и његује јавно-приватни дијалог кроз различите активности, а првенствено кроз сарадњу са Привредним савјетом. Привредни савјет општине Нови Град постоји од 2013. године, а у 2018. години одржане су 3 сједнице Привредног савјета, на којима се разговарало о питањима од значаја за привреду,
- Као кључни механизам за учешће заједнице у управљању локалним развојем формирано је Партнерство за развој општине Нови Град, којег чине 47 чланова из локалне администрације, јавних установа, привреде, невладиног сектора, мјесних заједница и националних мањина.

У наредном периоду посебно је потребно обратити пажњу на:

- Благовремено покреатње потребних активности на реализацији планираних пројеката, те детаљно годишње планирање, а како би се смањио проценат пролонгираних пројеката,
- Узети у обзир негативне демографске трендове, поготово у руралним подручјима, те у складу с тим планирати активности. Размотрити одрживост реализације одређених пројеката изградње инфраструктуре у насељима која су изразито депопулисана. Водити рачуна о броју корисника код приоритетизације одређених пројеката, поготово инфраструктурних,
- Планирати интензивнију сарадњу са образовним институцијама у погледу образовања кадрова у складу са потребама привреде. Имати на уму да је од 2 468 НК, ПК, КВ и ССС радника, колико их је било 2016.г., остало само 592 у 2018.г. У циљу унапријеђења привредних активности на подручју општине, једно од приоритетних питања треба да буде пре/до/квалификација радне снаге у складу са потребама привреде,
- Реалније планирање и постављање секторских циљева и исхода, као и њихове усаглашености са пројектима, те успоставити механизме праћења одређених индикатора (прихода комерцијалних пољопривредних газдинстава, степен задовољства старијих лица услугама подршке, степен задовољства особа са инвалидитетом инфраструктуром и садржајима, степен задовољства младих садржајима за младе, степен задовољства становништва комуналном и саобраћајном инфраструктуром, степен задовољства родитеља инфраструктуром и услугама за дјецу и младе, вријеме чекања младих на посао, емисија CO₂ (тона /год), садржај фосфата и нитрата у водотоковима, остаци пестицида у пољопривредном земљишту, број нелегално изграђених објеката)
- Укључивања већег броја привредника у процес доношења стратешких планова, што је један и од БФЦ захтјева,
- Јачање капацитета локалне управе и актера из ужег и ширег окружења, како за писање пројеката и усвајање процедура предвиђених Правилником о планирању, праћењу и вредновању годишњег рада општинске управе и извјештавању, тако и за лобирање и друге облике привлачења спољних извора финансирања,
- Јачање међусобне координације и укљученост приватног и НВО сектора у свима фазама процеса стратешког планирања, имплементације, праћења и извјештавања.

6. АНЕКСИ

- Табеларни приказ остварења плана имплементације пројеката у 2018. години

Припремио:

Одсјек за управљање развојем

Предлагач:
Начелник општине
Мирослав Дрљача, дипл.инж.шум.